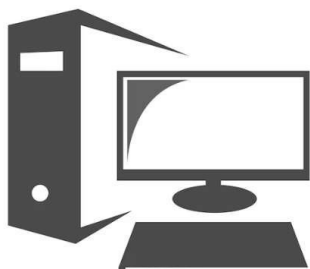

SỬ DỤNG MÁY TÍNH CƠ BẢN

Máy tính để bàn

Máy tính xách tay

Lợi ích

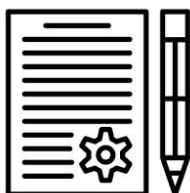
- Giúp bạn làm quen, sẵn sàng và tự tin khi sử dụng máy tính.
- Nắm vững kiến thức máy tính cơ bản là bước đầu để giúp bạn kết nối với rất nhiều tiện ích như: cập nhật tin tức, tìm hiểu khoa học, các khóa học, tìm việc, giải trí... và thực hiện rất nhiều các hoạt động, công việc từ xa.

Sau khóa học, bạn có thể:

- Nhận diện các bộ phận cơ bản, cần thiết của máy tính
- Có thể thực hiện một số thao tác đơn giản với máy tính và kết nối Internet

Nội dung học phần

- Thành phần cơ bản của máy tính;
- Các hiểu biết cơ bản để bắt đầu làm việc với máy tính;
- Làm việc với Hệ điều hành
- Một số phần mềm tiện ích;
- Quản lý thư mục và tệp
- Sử dụng tiếng Việt trên máy tính

Bạn cần chuẩn bị những gì

- Bộ máy tính đầy đủ có kết nối với nguồn điện. Hãy hỏi đơn vị tổ chức bồi dưỡng tập huấn nếu bạn tham gia tập huấn, bồi dưỡng trực tiếp.
- Tài liệu hướng dẫn sử dụng;
- Bút, giấy hoặc sổ tài liệu (nếu cần)
- Thiết bị truy cập internet, hệ thống nghe nhìn (tai nghe, mic, webcam...)

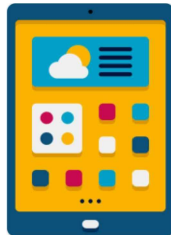
Các từ viết tắt cơ bản

CPU	Central Processing Unit	Bộ xử lý trung tâm
GPU	Graphics Processing Unit	Bộ xử lý đồ họa
HDD	Hard Disk Drive	Ổ cứng lưu trữ
HDMI	High-Definition Multimedia Interface	Cáp kết nối đa phương tiện dung lượng lớn
LCD	Liquid-Crystal Display	Màn hình tinh thể lỏng
RAM	Random Access Memory	Bộ nhớ truy cập ngẫu nhiên
SSD	Solid State Drive	Ổ cứng lưu trữ dạng đặc hoặc thẻ rắn

BÀI 1: MÁY TÍNH VÀ CÁC THÀNH PHẦN CƠ BẢN CỦA MÁY TÍNH

1.1. Các loại máy tính phổ biến

		
Máy tính để bàn	Máy tính xách tay	Máy tính bảng

Phân biệt các loại máy tính

	Máy tính để bàn	Máy tính xách tay	Máy tính bảng
Kích thước	Lớn	Nhỏ	Nhỏ
Trọng lượng	Nặng	Hợp lý để xách tay	Nhẹ
Tính di động	Cần đặt trên bàn làm việc, bạn không thể mang theo bên mình	Dễ dàng mang theo	Dễ dàng mang theo
Khả năng nâng cấp	Dễ dàng nâng cấp các bộ phận	Khó nâng cấp	Khó nâng cấp
Các bộ phận máy	Màn hình rời, lớn Bàn phím, chuột rời Các bộ phận lắp đặt bên trong thân máy có thể dễ dàng tháo rời	Tất cả các bộ phận của máy tính được chứa trong một thiết bị, Màn hình, bàn phím gắn liền máy	Tất cả các bộ phận của máy tính được chứa trong một thiết bị, màn hình, gắn liền máy, bàn phím ảo
Hệ điều hành	Windows hoặc MacOS hoặc Linux	Windows hoặc MacOS hoặc Linux hoặc Chrome OS...	Android hoặc iOS hoặc iPadOS hoặc ChromeOS ...

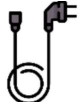
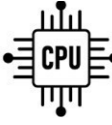
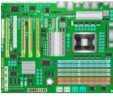
Máy tính, màn hình máy tính cần được cắm vào nguồn điện liên tục trong suốt quá trình sử dụng

Máy tính có pin tích hợp giúp chúng có thể hoạt động trong một khoảng thời gian nhất định mà không cần cắm vào nguồn điện. Tuy nhiên, hãy kiểm tra tình trạng pin để bảo đảm hoạt động của máy.

1.2. Các bộ phận cơ bản của máy tính

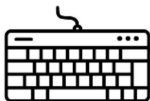

Các bộ phận cơ bản của máy tính

 Dây kết nối nguồn điện	 Ô nguồn	 CPU	 Quạt tản nhiệt	 Bo mạch chủ	 RAM
 Card đồ họa	 Ổ đĩa cứng	 Chuột	 Bàn phím	 Màn hình	

Bộ phận	Hình dạng nhận biết	Chức năng
CPU		Bộ xử lý trung tâm (Central Processing Unit) là thiết bị vật lý được lắp đặt bên trong máy tính, hoạt động như nơi chứa “bộ não” của máy tính, chỉ đạo hoạt động của các bộ phận và phần mềm máy tính. Các CPU đều có quy ước đặt tên. Ví dụ: Intel quy định: nhãn hiệu – Từ sửa đổi bổ sung nhãn hiệu – số hiệu thế hệ CPU- Số mô hình SKU – Đặc tính sản phẩm Thương hiệu – nhãn sản phẩm Thông tin bổ sung về nhãn hiệu Mức SKU Thế hệ vi xử lý Số hiệu sản phẩm Đặc tính sản phẩm Số trong chuỗi càng cao máy tính càng “khỏe” để xử lý các tác vụ <i>Lưu ý:</i> Đối với dòng Chip Intel, Intel Core i5 và sê-ri AMD Ryzen 5 thích hợp cho việc sử dụng hàng ngày; sê-ri i3 thường ưu tiên về ngân sách và sê-ri i7, i9 thích hợp cho chỉnh sửa trò chơi và video và ảnh.
RAM		Bộ nhớ truy cập ngẫu nhiên (RAM) là thiết bị vật lý được lắp đặt bên trong máy tính, đóng vai trò như bộ nhớ ngắn hạn của máy tính. Thiết bị của bạn càng nhiều bộ nhớ, càng

Bộ phận	Hình dạng nhận biết	Chức năng
		có thể làm nhiều việc cùng một lúc mà không bị chậm lại về hiệu suất. <i>Lưu ý:</i> - Nếu chủ yếu duyệt web, làm việc trên tài liệu hoặc phát trực tuyến video. Bạn nên sử dụng bộ nhớ ít nhất là RAM 4GB nhưng nên sử dụng RAM 8GB để giữ cho thiết bị của bạn chạy lâu dài. - Nếu bạn hay có nhu cầu chỉnh sửa ảnh và video hoặc làm việc trên các dự án cần hiệu suất cao, nên sử dụng RAM từ 16 GB trở lên.
Mainboard		Bo mạch chủ (Mainboard) là một trong những thành phần cơ bản của máy tính, được lắp đặt bên trong thân máy, có ảnh hưởng lớn đến hiệu năng và tính năng của máy. Mainboard có những chức năng, vai trò chính như sau: - Kết nối các bộ phận khác của máy tính với nhau như CPU, RAM, ổ cứng, card màn hình, card âm thanh, card mạng, cổng USB, cổng HDMI, v.v. - Điều phối việc truyền dữ liệu giữa các bộ phận trên Mainboard và giữa Mainboard với các thiết bị ngoại vi. - Cung cấp nguồn điện cho các bộ phận trên Mainboard và điều chỉnh điện áp phù hợp với từng bộ phận. - Quyết định đến sự tương thích, ổn định và tuổi thọ của máy tính.
Ổ cứng hay ổ đĩa cứng	 	Ổ cứng hay ổ đĩa cứng là thiết bị vật lý được lắp đặt bên trong thân máy, dùng để lưu trữ dữ liệu. Thông thường có 02 loại: - Loại HDD, phổ biến ở các thiết bị máy tính cũ hơn - Loại SSD thường có thiết kế nhỏ hơn, hoạt động nhanh hơn ổ HDD <i>Lưu ý:</i>

Bộ phận	Hình dạng nhận biết	Chức năng
		- Nếu bạn chủ yếu sử dụng PC để duyệt web và làm việc nhẹ, bạn có thể không cần nhiều dung lượng lưu trữ. - Nếu bạn làm việc với các video hoặc tệp lớn, bạn có thể muốn có thêm dung lượng lưu trữ. - Nếu bạn sử dụng Odich vụ lưu trữ đám mây khác cho ảnh và tệp, bạn có thể cần ít dung lượng lưu trữ hơn trên thiết bị của mình.
Màn hình		Màn hình máy tính là một thiết bị vật lý đặt bên ngoài thân máy, dùng để hiển thị thông tin và hình ảnh từ máy tính hoặc các thiết bị được kết nối đến. - Kích cỡ màn hình được đo theo đường chéo, với kích cỡ phổ biến từ 12 đến 15 inch (khoảng 30,48 cm đến 38,1 cm). Màn hình lớn càng lớn sẽ cho phép bạn xem được nhiều cửa sổ và nhiều ứng dụng cùng một lúc. - Độ phân giải đo số điểm ảnh hiển thị trên màn hình, màn hình càng có nhiều điểm ảnh thì càng sắc nét. Hiện nay, độ phân giải cao đầy đủ hoặc HD (1920 x 1080 pixel); 4K hay Ultra HD (3840 x 2160 pixel).
Bàn phím		Bàn phím là một thiết bị vật lý đặt bên ngoài thân máy, được kết nối với máy tính để tương tác giữa người với máy tính thông qua các hoạt động như gõ chữ cái, số và ký tự. Mỗi lần nhấn phím trên bàn phím, các chữ ký, số và ký tự này sẽ được máy tính xử lý
Chuột máy tính		Chuột máy tính là một thiết bị vật lý đặt bên ngoài thân máy, dùng để tương tác với các mục hiển thị trên màn hình. Khi chuột được di chuyển, một con trỏ trên màn hình cũng di chuyển, thực hiện hoạt động của máy tính.

BÀI 2: CÁC HIỂU BIẾT CƠ BẢN ĐỂ BẮT ĐẦU LÀM VIỆC VỚI MÁY TÍNH

2.1. Trình tự thông thường khi sử dụng máy tính

Bước 1	Kiểm tra kết nối giữa các bộ phận, kết nối máy tính với nguồn điện. - Nếu là máy tính để bàn, hãy kiểm tra kết nối bằng dây điện kết nối giữa màn hình và thân máy (bộ phận chứa các thiết bị phần cứng, hình hộp được nối với màn hình máy tính), giữa thân máy với nguồn điện (lưu ý: bạn sẽ không thể bật máy nếu không cắm điện trước). - Nếu là máy tính xách tay (<i>laptop</i>), máy có thể hoạt động không cần kết nối với nguồn điện trước do pin đã được thiết lập sẵn. Bạn nên cắm điện (bằng dây điện được cấp kèm máy) để hạn chế tình trạng pin yếu hay những vấn đề khác khi khởi động.
Bước 2	Bật máy tính Tìm nút nguồn của máy tính: Nút nguồn thường có biểu tượng Vị trí của nút nguồn khác nhau tùy theo máy tính, nhưng thông thường sẽ nằm ở một trong những vị trí sau: - Nếu là máy tính để bàn, nút nguồn thường nằm bên phải hoặc ở giữa mặt trước của thân máy tính. Nút nguồn có thể có dạng nút bấm tròn hoặc hình vuông, hoặc có thể tích hợp với đèn LED báo nguồn. Một số máy tính để bàn iMac có nút nguồn nằm ở đằng sau màn hình hoặc bàn phím. <i>Bật màn hình máy tính:</i> vị trí cụ thể của nút nguồn sẽ khác nhau tùy loại màn hình, tuy nhiên thường nằm ở cạnh dưới phía trước hoặc cạnh bên của màn hình. - Nếu là máy tính xách tay (<i>laptop</i>), nút nguồn thường nằm ở bên trái hoặc bên phải thân máy. Đôi khi nút nguồn cũng được thiết kế tương tự một phím bấm khu vực phía trên/dưới bàn phím.
Bước 3	Đăng nhập vào hệ điều hành Đăng nhập vào hệ điều hành là quy trình xác minh danh tính của bạn để chắc chắn Bạn là người có quyền truy cập vào thiết bị. Quy trình này giúp bảo vệ thông tin bên trong máy tính và “khóa” không cho sử dụng trái phép.

	Có nhiều cách để đăng nhập: sử dụng mật khẩu; sử dụng mã PIN; sử dụng dữ liệu sinh trắc học như dấu vân tay hoặc nhận diện khuôn mặt (lưu ý: các thông tin này cần được thiết lập, lưu trước lần đăng nhập và không phải máy tính nào cũng đầy đủ các cách này, hãy hỏi người bán hoặc người dùng trước để được hướng dẫn). <i>Khi máy tính yêu cầu nhập mật khẩu hoặc mã PIN để truy cập, bạn thực hiện các bước sau:</i> - Nhấp chuột vào biểu tượng tài khoản. Nếu bạn là người dùng duy nhất, tài khoản của bạn sẽ được chọn theo mặc định. - Nhập mật khẩu hoặc mã PIN của bạn nếu đã thiết lập trước đó Sau khi bạn đã nhập đúng thông tin, nhấn Enter hoặc bấm vào mũi tên đăng nhập để truy nhập vào hệ điều hành. Nếu bạn gặp sự cố khi đăng nhập, bạn có thể đặt lại mật khẩu hoặc mã PIN từ màn hình đăng nhập. Tìm kiếm “quên mật khẩu” hoặc tôi quên liên kết mã PIN để bắt đầu quá trình đặt lại. Bạn có thể sử dụng tính năng nhận dạng khuôn mặt, dấu vân tay hoặc mã PIN thay vì mật khẩu để đăng nhập nhanh hơn và an toàn hơn.
Bước 4	Mở và làm việc với ứng dụng hoặc chương trình: Bấm vào biểu tượng ứng dụng trên màn hình hoặc tìm kiếm tên ứng dụng thông qua thanh tìm kiếm (search) thường hiển thị phía dưới trên màn hình máy tính hoặc nhấn vào biểu tượng của hệ điều hành để tìm ứng dụng (dễ dàng nhất với các ứng dụng, chương trình mới được sử dụng gần đây trên thiết bị). Ví dụ: nếu bạn muốn viết văn bản, bạn sẽ mở một trình soạn thảo văn bản như Microsoft Word hoặc Google Docs. Bạn có thể mở và làm việc với nhiều ứng dụng hoặc chương trình cùng một lúc, tuy nhiên cần lưu ý rằng việc mở quá nhiều ứng dụng cùng một lúc có thể làm giảm hiệu suất máy tính của bạn. Nếu bạn thấy rằng máy tính của bạn đang chậm, hãy đóng một số ứng dụng mà bạn không sử dụng.
Bước 5	Đóng ứng dụng Sau khi hoàn thành công việc, hãy chắc chắn các tương tác vừa thực hiện đã được lưu lại (bằng cách lựa chọn Lưu lại/Save hoặc sử dụng tổ hợp phím tắt Ctrl+S để lưu lại). Tiếp theo, bạn đóng ứng dụng bằng cách nhấn vào biểu tượng đóng (thường có ký hiệu X hoặc sử dụng dụng các phím tắt tương ứng).

	Ví dụ: Alt + F4 trên Windows hoặc Command + Q Trên MacOS Trong trường hợp ứng dụng bị treo, không thể tắt bằng cách trên, bạn có thể đóng ứng dụng bằng cách: <i>Trên hệ điều hành Windows:</i> - Nhấp chuột phải vào biểu tượng của chương trình ứng dụng trên thanh nhiệm vụ (Taskbar), Chọn Đóng cửa sổ (Close Windows) hoặc Đóng các cửa sổ (Close all Windows). - Nếu chương trình ứng dụng không phản hồi, + Mở Task Manager (Trình quản lý tác vụ) bằng cách nhấn đồng thời “Ctrl + Shift + Esc” hoặc “Ctrl + Alt + Del” trên bàn phím và nhấp chuột vào Task Manager - Chọn Chi tiết (Details). - Chọn chương trình ứng dụng bị treo và nhấp vào nút Kết thúc tác vụ (End Task). <i>Trên hệ điều hành Mac OS</i> - Nhấp chuột phải vào biểu tượng của chương trình ứng dụng trên thanh Dock và chọn Buộc thoát (Force Quit) Hoặc - Mở Trình theo dõi hoạt động (Activity Monitor) bằng cách nhấn đồng thời Cmd + Space trên bàn phím và tìm kiếm "Activity Monitor". - Chọn tAll Processes (Tất cả tiến trình). - Chọn chương trình ứng dụng bị treo và nhấp vào nút Buộc thoát (Force Quit). <i>Trên hệ điều hành Linux:</i> - Mở trình đơn Terminal (Cửa sổ lệnh). - Sử dụng lệnh killall -9 <tên chương trình ứng dụng> (thay thế <tên chương trình ứng dụng> bằng tên thực tế của chương trình ứng dụng bị treo)
Bước 6	Tắt máy tính: Nếu bạn đã hoàn thành công việc và không cần sử dụng máy tính nữa, đóng tất cả các ứng dụng, sau đó thực hiện thao tác tắt máy tính bằng một trong các cách sau: <i>Trên hệ điều hành Windows:</i>

- Nhấp vào nút Bắt đầu (Start) hoặc nút biểu tượng Windows, chọn Nguồn (Power) hoặc biểu tượng tắt

- Chọn Tắt máy (Shut down) hoặc Khởi động lại (Restart).

Trên hệ điều hành Mac OS

- Nhấp vào biểu tượng Apple ở góc trên bên trái màn hình.

Chọn Tắt máy (Shut Down) hoặc Restart Khởi động lại (Restart).

Trên hệ điều hành Linux:

- Mở trình đơn Terminal (Cửa sổ lệnh).

- Nhập lệnh `sudo shutdown now` và nhấn Enter (Enter)

2.2. Các lưu ý sử dụng máy tính đúng cách, an toàn

Quy tắc đảm bảo an toàn điện

 KHUYẾN NGHỊ	Nên sử dụng ổn áp để cung cấp điện áp ổn định cho máy tính, tránh những tổn hại do sụt áp hoặc quá áp
Nên sử dụng ổ cắm có chức năng chống sét và bảo vệ quá dòng. Điều này giúp bảo vệ máy tính khỏi những tác động bất ngờ từ sự cố sét đánh hoặc các dòng điện bất thường.	 KHUYẾN NGHỊ
	Không cắm quá nhiều thiết bị vào cùng một ổ cắm hoặc sử dụng ổ cắm có công suất không đủ. Điều này có thể dẫn đến tình trạng quá tải nguồn điện, làm hỏng các thiết bị điện, bao gồm máy tính.
Đảm bảo rằng tất cả dây điện và cáp kết nối đều không bị hư hại, rạn nứt hoặc bị lão hóa. Thay thế các dây điện hỏng để tránh nguy cơ chập điện.	
 KHUYẾN NGHỊ	Nên sử dụng sạc và dây sạc chính hãng được bán cùng thiết bị. Tránh sử dụng sạc không phải của máy hoặc dây sạc hỏng hóc.
Bụi bẩn có thể tích tụ và gây ra vấn đề về nhiệt hoặc thậm chí là chập điện. Vệ sinh thường xuyên giúp máy tính hoạt động ổn định hơn và an toàn hơn.	 KHUYẾN NGHỊ

Quy tắc đảm bảo an toàn cháy nổ

Sử dụng thiết bị đã được kiểm định an toàn	 KHUYẾN NGHỊ
 KHUYẾN NGHỊ	Đặt thiết bị trên bề mặt cứng, bằng phẳng, chắc chắn, không đặt thiết bị trên bề mặt vải mềm như giường, ghế sofa, thảm hoặc tấm trải sàn. Nếu sử dụng kệ, giá kê thiết bị, hãy đảm bảo rằng đó là kệ, giá kê chuyên dùng.

Việc hạn chế luồng không khí có thể làm hỏng máy tính hoặc gây cháy, do đó: - Không xếp chồng hoặc đặt thiết bị quá gần nhau để đảm bảo luồng không khí tuần hoàn. - Không cất giữ máy tính xách tay của bạn trong môi trường có luồng không khí thấp, chẳng hạn như hộp đựng hoặc cặp đóng kín trong khi máy tính đang bật - Không đặt máy gần môi trường có nhiệt độ cao như bếp gas, lò sưởi,... hoặc trực tiếp dưới ánh nắng mặt trời (trên 40 độ C). - Hãy chờ một khoảng trống tối thiểu 10,2 trên tất cả các mặt có lỗ thông hơi của máy tính để cho phép luồng không khí cần thiết để thông gió thích hợp.	
	Không đưa, đẩy bất kỳ vật nào vào lỗ thông hơi hoặc lỗ mở của thiết bị. Làm như vậy có thể gây ra hỏa hoạn hoặc điện giật do chập mạch các thành phần bên trong.
Không sử dụng thiết bị của bạn trong môi trường ẩm ướt, chẳng hạn như gần bồn tắm, bồn rửa hoặc hồ bơi hoặc trong tầng hầm ẩm ướt.	
	Không làm đổ thức ăn hoặc chất lỏng lên thiết bị của bạn. Trong trường hợp làm đổ, để vệ sinh thiết bị, hãy tắt máy, ngắt kết nối thiết bị khỏi nguồn điện. Vệ sinh thiết bị bằng vải mềm thấm nước. Không sử dụng chất lỏng hoặc chất tẩy rửa dạng xịt vì chúng có thể chứa các chất dễ cháy. Làm khô trước khi khởi động lại thiết bị
Vệ sinh màn hình bằng vải mềm, sạch. Thấm nước vào vải, sau đó vuốt vải trên màn hình theo một hướng, di chuyển từ trên xuống dưới màn hình. Nhanh chóng loại bỏ độ ẩm khỏi màn hình và giữ cho màn hình khô ráo. Tiếp xúc lâu dài với độ ẩm có thể làm hỏng màn hình. Không sử dụng chất tẩy rửa cửa sổ thương mại để vệ sinh màn hình.	 KHUYẾN NGHỊ
	Khi máy có hiện tượng nóng bất thường ở khu vực pin, cần tắt máy để pin giảm nhiệt độ và kiểm tra, thay pin mới (nếu cần).

Khi không sử dụng máy tính, hãy tắt máy tính hoặc đưa vào chế độ ngủ của máy tính để giảm nguy cơ cháy nổ từ việc sử dụng liên tục.

KHUYẾN NGHỊ

KHUYẾN NGHỊ

Tắt máy và rút phích cắm của máy tính để bàn khi không sử dụng trong một thời gian dài.

Đọc kỹ hướng dẫn và khuyến cáo sử dụng của nhà sản xuất

KHUYẾN NGHỊ

Quy tắc đảm bảo an toàn lao động

Chọn và điều chỉnh bàn ghế khi ngồi làm việc với máy tính

Đảm bảo khuỷu tay của bạn thẳng vai, vuông góc với mặt bàn, cẳng tay được thả lỏng trên bề mặt làm việc khi làm việc trên máy tính.

Đảm bảo bàn chân đặt phẳng trên sàn hoặc đầu gối cao hơn hông một chút. Bạn có thể sử dụng vật kê chân để đảm bảo nội dung này.

Giữ lưng thẳng hoặc sử dụng ghế có tựa lưng để hỗ trợ cột sống của bạn. Ghế tựa lưng có thể điều chỉnh độ nghiêng phù hợp để bạn có thể tìm được vị trí thoải mái nhất.

Mặt bàn bằng phẳng, đủ rộng để đặt được các bộ phận cần thiết của máy tính và các vật dụng cần thiết khác (nếu cần)

Đảm bảo khoảng cách thoải mái giữa đùi và mặt bàn làm việc

Đảm bảo bàn làm việc gọn gàng, cung cấp đủ không gian để bạn có thể di chuyển tay và chân thoải mái. Tránh để các vật cứng hoặc

Chọn và đặt màn hình máy tính

Đặt màn hình trên bề mặt phẳng, trước mặt người dùng.

Phần trên cùng của màn hình phải ngang tầm mắt hoặc ngay dưới tầm mắt, đảm bảo bạn không gập cổ, cong cổ hoặc cúi cằm khi nhìn vào màn hình

Khoảng cách giữa bạn và màn hình cách khoảng một sải tay

Lựa chọn khoảng cách giữa bạn và màn hình phù hợp với thị lực của bạn và kích thước màn hình

Nếu sử dụng máy tính xách tay, hãy nâng máy tính lên sao cho phần trên màn hình ngang tầm mắt để đảm bảo bạn có thể giữ đầu và vai ở tư thế thoải mái (không nên cúi người hoặc nhìn xuống). Bạn nên sử dụng bàn phím và chuột riêng trong trường hợp sử dụng quá lâu.

Bàn phím và chuột máy tính đặt cùng trên mặt phẳng, ngay trước mặt đảm bảo hỗ trợ tốt cho cẳng tay khi sử dụng máy tính

sắc nhọn gần khu vực di chuyển thường xuyên của tay và chân.	Chuột nên đặt song song với bàn phím và giữ cả hai cánh tay gần với cơ thể để tránh căng cổ và vai.
Đảm bảo ánh sáng khi làm rồi Đảm bảo khu vực làm việc của bạn được đủ ánh sáng. Vị trí chỗ ngồi nên gần cửa sổ Đảm bảo ánh sáng không gây chói hoặc không bị phản chiếu qua màn hình máy tính, điều này có thể gây hại cho mắt.	Nghỉ ngơi và tập thể dục thường xuyên Thường xuyên nghỉ giải lao ngắn để rời khỏi bàn làm việc và cố gắng thay đổi tư thế sau mỗi 30 phút. Tìm những cách tích cực hơn để tăng cường vận động trong ngày như Đặt máy in, máy quét, máy photocopy và thùng rác cách xa bàn làm việc để bạn có thể đi bộ đến chỗ chúng. Thay đổi nhiệm vụ công việc của bạn để bạn thay đổi tư thế và sử dụng các bộ phận khác nhau của cơ thể.

2.3. Sử dụng bàn phím đúng cách

Chức năng chính của bàn phím là **nhập văn bản và số liệu** vào máy tính. Bằng cách nhấn các phím khác nhau trên bàn phím, người dùng có thể tạo ra các ký tự, chữ số và ký hiệu để giao tiếp với máy tính và thực hiện các tác vụ.

Ngoài ra, một số chức năng hỗ trợ khác như:

- cho phép bạn điều khiển âm lượng, độ sáng và độ tương phản của máy tính.
- Thực hiện các phím tắt: Nhiều chương trình máy tính sử dụng các phím tắt để thực hiện các tác vụ nhanh chóng. Bàn phím có thể được sử dụng để nhấn các phím tắt này.

Một số bàn phím có chức năng di chuyển con trỏ chuột, nhấp chuột trái/phải và cuộn trang hoặc hỗ trợ chơi trò chơi điện tử

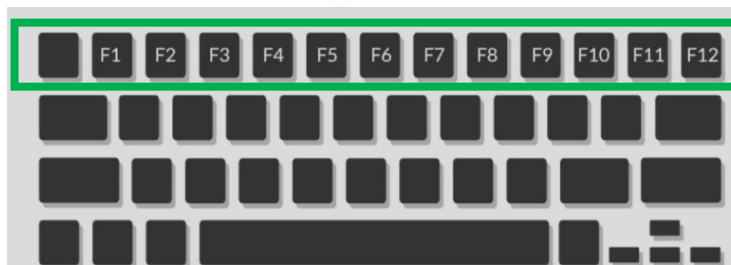
Cấu trúc của bàn phím

Tùy thuộc vào loại máy tính để bàn hoặc máy tính xách tay mà bạn có, bàn phím thông thường được thiết kế phù hợp để tương tác với hệ điều hành **Windows** (như Dell, HP, Acer, Asus và Microsoft) hoặc hệ điều hành MacOS (như iMac và Macbook). không chắc chắn về loại bàn phím của mình, hãy nhìn vào phím ở bên trái của **Thanh dấu cách (Spacebar – Thanh dài nhất trên bàn phím)**.

	Nếu phím hiển thị chữ Alt, thì dường như quý vị có một bàn phím Windows		Nếu phím hiển thị chữ command, thì dường như quý vị có một bàn phím Apple
	Phím Windows thường nằm dưới cùng bên trái		Phím Option thường nằm dưới cùng bên trái
			

Dãy phím chức năng

Các phím chức năng được sử dụng để thực hiện các tác vụ cụ thể, được ghi trên bàn phím là F1, F2, F3, Chức năng các phím này khác nhau giữa các hệ điều hành, giữa các loại máy. Thông thường các phím này thường được thiết kế trên cùng của bàn phím.

	Mở màn hình Trợ giúp		kiểm tra chính tả và ngữ pháp của tài liệu trong Microsoft Apps (ví dụ: Word)
	Sửa tên tệp hoặc thư mục đã chọn		nhấn phím F8 ngay khi laptop vừa khởi động để khởi động laptop ở chế độ Safe Mode.
	Mở tính năng tìm kiếm cho một ứng dụng đang hoạt động tại thời điểm hiện tại		Làm mới tài liệu trong Microsoft Word và gửi và nhận email trong Outlook
	Mở thanh địa chỉ trên Windows Explorer và Internet Explorer.		Kích hoạt thanh menu của ứng dụng đang mở
	làm mới hoặc tải lại trang hoặc cửa sổ tài liệu		Sử dụng phím F11 để mở chế độ toàn màn hình trên các trình duyệt phổ biến (IE, Firefox, Google Chrome...).
	Di chuyển con trỏ đến thanh địa chỉ trong hầu hết các trình duyệt Internet		Mở hộp thoại Lưu dưới dạng trong Microsoft Word. Mở chức năng xem mã nguồn website trên bất kỳ trình duyệt nào.

Dãy phím số

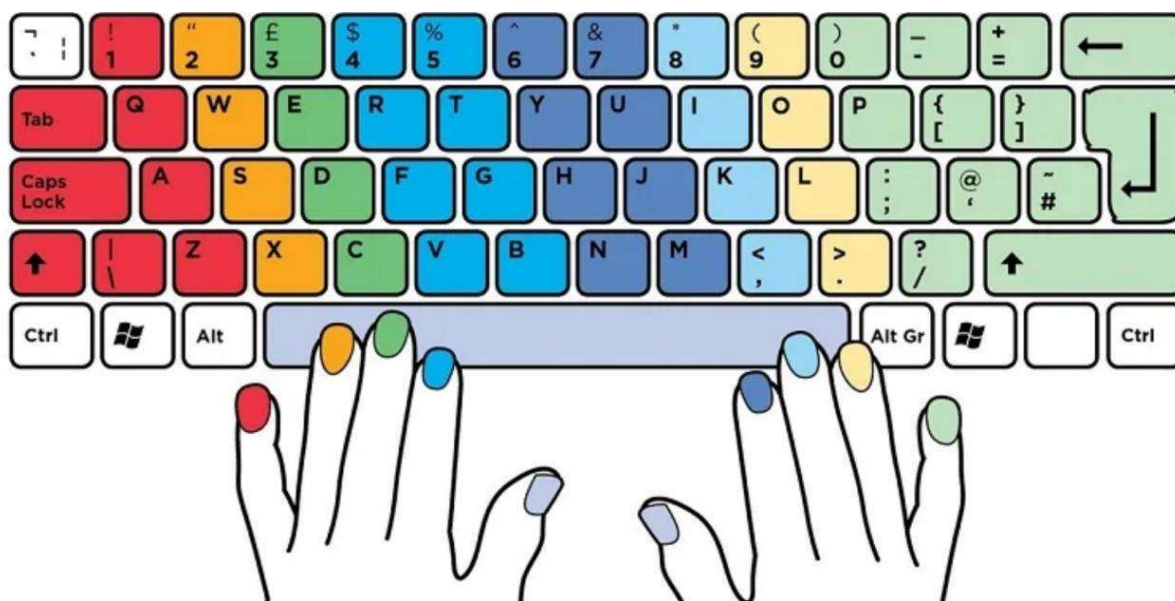
Thường nằm ở hàng phía trên các chữ cái, gồm các số từ 1 – 9 với số 0 (0) nằm ở ngoài cùng bên phải. Một số bàn phím lớn hơn còn có bàn phím số nằm ở phía bên phải bàn phím.

Các phím chữ cái

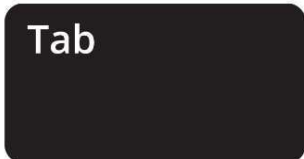
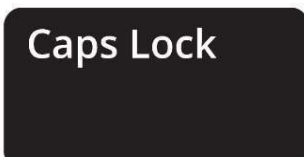
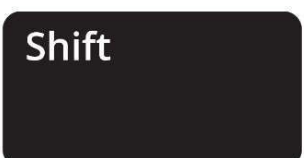
Các chữ cái không theo thứ tự bảng chữ cái. Bố cục bàn phím phổ biến nhất được gọi là bàn phím **QWERTY**, do sáu chữ cái đầu tiên xuất hiện từ phía trên bên trái.

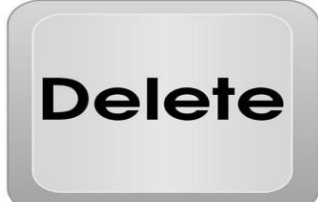
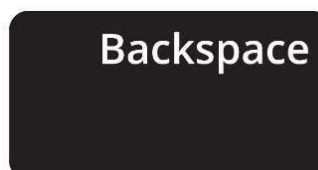
Để gõ được 10 ngón thì đầu tiên là bạn cần phải ghi nhớ được vị trí đặt ngón tay trên bàn phím cũng như nhiệm vụ của từng ngón. Ngón trỏ tay trái đặt ở phím F, Ngón trỏ tay phải đặt ở phím J.

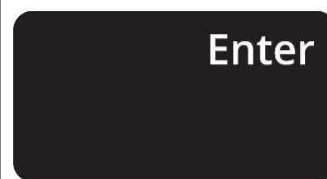
Các phím thông dụng khác

	Phím Esc (viết tắt của từ escape) có tác dụng dừng (stop) hoặc thoát (quit) một chương trình hoặc hoạt động. Phím Esc cũng giúp đóng các menu chuột phải và có thể dừng để loại bỏ một số hộp bật lên.
---	--

	Phím Tab để di chuyển con trỏ đến trường tiếp theo trên một biểu mẫu. Hoặc cho phép bạn thụt lề văn bản khi gõ văn bản
	Phím Caps Lock cho phép quý vị gõ các chữ cái IN HOA (UPPERCASE). Nhấn phím này một lần để bắt đầu sử dụng chữ viết hoa và một lần nữa để quay lại chữ thường.
	Di chuyển xuống xa hơn về phía tay trái chúng ta tìm thấy phím Shift. Nếu nhấn cùng một lúc phím Shift và một phím chữ cái, quý vị có thể biến chữ cái đó thành một chữ in hoa. Nếu nhấn phím Shift và một trong các phím số ở trên cùng bàn phím, quý vị có thể gõ ký hiệu xuất hiện bên cạnh số đó. Ví dụ Shift + 2 sẽ cho phép bạn gõ @ Shift + 5 sẽ cho phép bạn gõ %.

Phím Delete (hay Del) cho phép xóa ký tự (chữ, số, khoảng trống hoặc ký tự, tập tin) được chọn. Ngoài ra, phím Delete còn có một số chức năng khác như: - Khởi động lại máy tính: Nhấn và giữ Delete khi khởi động máy tính có thể truy cập vào BIOS hoặc menu khởi động. - Xóa dữ liệu khỏi ổ cứng: Một số chương trình cho phép bạn sử dụng Delete để xóa dữ liệu khỏi ổ cứng một cách an toàn. - Thực hiện các phím tắt: Một số phím tắt yêu cầu nhấn Delete kết hợp với các phím khác.	
Phím Backspace cho phép xóa ký tự (chữ, số, khoảng trống hoặc ký tự cuối cùng) ở bên trái của đường thẳng đứng nhập nháy, hay con trỏ, trên màn hình máy tính.	

Phím Enter hoặc Return để bắt đầu một dòng mới khi bạn đang gõ một tài liệu hoặc bắt đầu tìm kiếm khi duyệt trang mạng (trong trường hợp duyệt trang web, bạn có thể sử dụng nó thay con chuột để nhấn nút Tìm kiếm (Search) trên màn hình máy tính)

Các phím mũi tên (arrow) giúp di chuyển xung quanh và điều hướng.

Bạn có thể sử dụng các phím mũi tên để di chuyển con trỏ đường thẳng đứng nhấp nháy trên một tài liệu khi gõ. Sử dụng các mũi tên để đi lên và xuống giữa các dòng văn bản hoặc sang trái và phải giữa các ký tự trong một câu.

Ở dưới cùng bàn phím là Thanh dấu cách (Spacebar). Phím này có thể không có bất cứ chữ cái hoặc số nào trên đó hoặc có chữ “Space”, đây là phím dài nhất trên bàn phím (vì cả hai ngón tay cái đều phải đặt trên phím cách), thường ở dưới cùng của bàn phím.

Thanh dấu cách cho phép tạo một khoảng trống ở bên phải của con trỏ đường thẳng đứng nhấp nháy trên màn hình khi bạn đang soạn thảo văn bản để tạo khoảng trống giữa các từ

Lưu ý: Windows có một công cụ Trợ năng tích hợp sẵn có tên là Bàn phím ảo (OSK) có thể được sử dụng thay cho bàn phím vật lý.

Bạn không nhất thiết phải sử dụng màn hình cảm ứng để sử dụng OSK. OSK được thiết kế để hiển thị trực quan với tất cả các phím chuẩn, bạn có thể sử dụng chuột máy tính để chọn phím. Nếu máy tính bạn có màn hình cảm ứng thì chắc chắn bạn có thể dùng bàn phím cảm ứng. Bàn phím cảm ứng sẽ xuất hiện khi bạn chạm vào hộp văn bản khi PC của bạn ở chế độ máy tính bảng.

Để mở Bàn phím ảo trên màn hình:

- Di chuyển chuột đến Bắt đầu (Starts), chọn Cài đặt (Settings)
 - Chọn Tiếp cận (Accessibility)
 - Chọn Bàn phím (keyboard)
 - Tại mục Bàn phím ảo (On-Screen Keyboard) và trượt sang chế độ Bật (On)
- hoặc ấn đồng thời các phím Windows + Ctrl + O

Một bàn phím có thể được sử dụng để di chuyển xung quanh màn hình và nhập văn bản sẽ xuất hiện trên màn hình. Bàn phím sẽ vẫn ở trên màn hình cho đến khi bạn đóng nó lại.

2.4. Sử dụng chuột máy tính đúng cách

Chuột máy tính được sử dụng để chọn các vị trí trên màn hình và hướng dẫn máy tính thực hiện các tác vụ. Chuột có ít nhất hai nút, được gọi là nút chuột trái và nút chuột phải. Hầu hết các mẫu chuột bao gồm một bánh xe cuộn cho phép bạn dễ dàng cuộn lên trên hoặc xuống dưới.

Có 02 loại chuột máy tính:

- Chuột máy tính có dây: loại này thường gắn kèm theo dây cáp nhỏ, đầu cắm thường là cổng USB (lưu ý: loại chuột máy tính này không cần cắm điện, bạn chỉ cần cắm vào máy tính thông qua cổng USB). Nếu máy tính của bạn có cổng USB ở mặt trước của vỏ máy, bạn có thể thấy thuận tiện khi cắm chuột vào đây. Nếu không, bạn có thể tìm thấy cổng USB ở mặt sau của thân máy tính. Sau khi kết nối, bạn có thể sử dụng chuột để trở vào các mục trên màn hình và nhấp vào chúng.

- Chuột máy tính không dây: chuột máy tính của bạn được cung cấp kèm một mẫu thiết bị có hình cổng USB, hãy cắm thiết bị đó với máy tính của bạn thông qua cổng USB ở mặt trước hoặc mặt sau thân máy tính.

Một số mẫu chuột máy tính không dây cũng có thể kết nối với máy tính của bạn bằng Bluetooth. Đối với lần đầu kết nối hoặc khi kiểm tra kết nối, bạn hãy thực hiện các thao tác sau:

Bắt đầu (Start) → Cài đặt (Settings) → Bluetooth → Bật (On)

Tiếp theo, bạn có thể lựa chọn chuột máy tính của bạn từ danh sách các thiết bị có sẵn hoặc chọn thêm (Add) để thực hiện thao tác tìm kiếm kết nối.

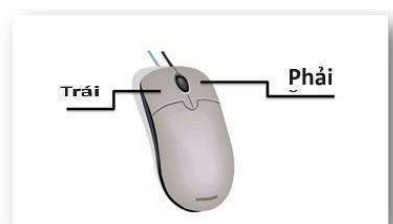

Khi chuột máy tính của bạn được kết nối, bạn sẽ thấy một mũi tên (hoặc một ký hiệu như chữ I hoặc 1 biểu tượng nhỏ) trên màn hình được gọi là con trỏ chuột.

Khi bạn **di chuyển** con chuột trên mặt phẳng, con trỏ chuột sẽ dịch chuyển theo hướng tương ứng đến các phần khác nhau của màn hình. Ví dụ, di chuyển chuột sang trái sẽ làm cho con trỏ di chuyển sang trái.

Nếu bạn di chuyển hoặc di con trỏ qua một phần tử có thể nhấp vào con trỏ chuột có thể thay đổi từ hình dạng mũi tên thành hình bàn tay, cho biết bạn có thể nhấp vào phần tử đó.

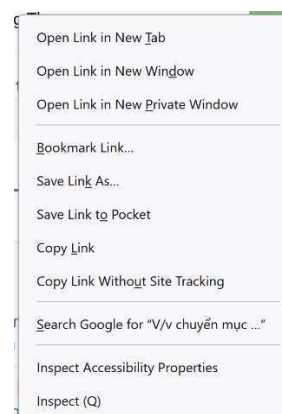
Hành động **nhấp chuột phải** được thực hiện bằng cách nhấp một lần vào nút chuột phải. Tùy thuộc vào nội dung bạn nhấp vào, nhấp chuột phải thường làm xuất hiện một menu có nhiều tùy chọn chức năng được hiển thị.

Ví dụ: nhấp chuột phải vào ảnh hoặc văn bản trên trang web có thể cung cấp cho bạn các tùy chọn để lưu bản sao của hình ảnh, in hoặc thậm chí dịch nội dung sang ngôn ngữ khác.

Nhấp chuột trái hoặc nhấp đúp chuột trái: chức năng này được thay đổi tùy thuộc vào chương trình bạn đang tương tác, thông thường như:

Chọn: Nhấp chuột trái vào một đối tượng để chọn.

Mở: Nhấp chuột trái hai lần vào một tệp hoặc thư mục để

Kéo: Nhấp chuột trái và giữ, sau đó di chuyển chuột để kéo đối tượng.

Thả: Nhấp chuột trái để thả đối tượng bạn đang kéo.

Click chuột trái: Nhấp chuột trái một lần nhanh chóng.

Nhấp đúp chuột trái: Nhấp chuột trái hai lần nhanh chóng.

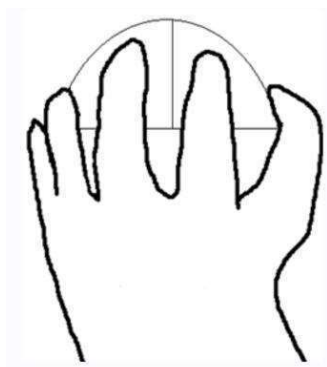
Nhấp chuột trái và giữ: Nhấp chuột trái và giữ nút chuột trong vài giây.

Ngoài ra, nút chuột trái có thể được sử dụng kết hợp với các phím khác trên bàn phím để thực hiện các hành động khác nhau. Ví dụ:

Ctrl + nhấp chuột trái: Mở một liên kết trong tab mới.

Shift + nhấp chuột trái: Chọn một nhóm đối tượng liền kề.

Alt + nhấp chuột trái: Mở menu ngữ cảnh cho một đối tượng.

Đối với những người thuận tay trái

Đối với những người thuận tay phải

Lưu ý

- Nếu bạn thuận tay trái, bạn có thể đổi chức năng của nút chuột trái và phải trong mục cài đặt chuột của mình.
- Bạn có thể điều chỉnh tốc độ nhấp chuột và tốc độ cuộn của chuột trong cài đặt chuột của mình.
- Một số chuột máy tính có các nút bổ sung có thể được lập trình để thực hiện các chức năng cụ thể.

Cuộn bằng bánh xe trên chuột

Bạn có thể cuộn một trang web hoặc tài liệu nhiều trang bằng **con lăn** trên chuột. Xoay bánh xe bằng ngón trỏ khi đang ở trên trang web để di chuyển nội dung của trang lên hoặc xuống. Sau đó, bạn có thể xem nội dung trên các phần của trang không vừa với màn hình.

Luôn đặt chuột nằm phẳng trên bàn ở vị trí thoải mái. Không nên để chuột quá gần cơ thể.

Đặt tay lên chuột và đặt nhẹ lòng bàn tay lên mặt sau chuột, ngón trỏ đặt trên nút bên trái.

Cố gắng không bóp hoặc ấn chuột xuống vì điều này sẽ khiến việc di chuyển chuột trở nên khó khăn hơn.

Cẳng tay của bạn phải song song với sàn khi sử dụng chuột.

Cách sử dụng bảng chạm (touchpad) trên máy tính xách tay

Bảng chạm (touchpad) là một bộ phận cảm ứng trên máy tính xách tay cho phép bạn di chuyển con trỏ chuột và thực hiện các thao tác bằng cách chạm hoặc vuốt ngón tay.

Các thao tác trên bảng chạm có thể khác nhau tùy theo nhà sản xuất, dưới đây là một số thao tác cơ bản để **di chuyển con trỏ chuột**:

- **Di chuyển một ngón tay:** Di chuyển ngón tay trên bảng chạm theo hướng bạn muốn di chuyển con trỏ chuột.

- **Nhấp chuột trái:** Nhấn nhẹ vào bảng chạm bằng một ngón tay.

- **Nhấp chuột phải:** Nhấn vào bảng chạm bằng hai ngón tay.

- **Kéo thả:** Nhấn và giữ một ngón tay trên bảng chạm, sau đó di chuyển ngón tay để kéo đối tượng. Nhấc ngón tay lên để thả đối tượng.

- **Cuộn:** Vuốt hai ngón tay lên hoặc xuống trên bảng chạm để cuộn trang.

- **Phóng to/Thu nhỏ:** Chạm hai ngón tay vào nhau hoặc kéo hai ngón tay ra xa nhau trên bảng chạm để phóng to hoặc thu nhỏ.

BÀI 3: LÀM VIỆC VỚI HỆ ĐIỀU HÀNH

Hệ điều hành (Operating System - OS) là chương trình quản lý và điều hành đóng vai trò trung gian giữa phần cứng và người sử dụng các chương trình ứng dụng, chương trình hệ thống và tiện ích để quản lý tài nguyên, quản lý việc thực hiện các chương trình một cách tiện lợi và hiệu quả.

Tất cả các thiết bị điện tử như: điện thoại, máy tính, máy tính bảng, đồng hồ thông minh, ... đều cần một hệ điều hành. Hệ điều hành được khởi động ngay sau khi bật máy và trước khi máy tính làm việc với các chương trình khác. Hệ điều hành luôn luôn hoạt động cho tới khi cho máy tắt.

Hệ điều hành phải trả phí phổ biến nhất ¹	Hệ điều hành miễn phí phổ biến nhất
1. Windows (của Microsoft)	1. Linux (tạo ra bởi Linus Torvalds)
2. MacOS (của Apple)	2. Chrome OS (của Google)

Các hệ điều hành thường xuyên được cập nhật để vá lỗi bảo mật, cải thiện hiệu năng và bổ sung các tính năng mới, tuy nhiên hãy kiểm tra xem phần cứng thiết bị của bạn có đủ điều kiện để cập nhật phiên bản mới nhất không nhé!

	Nên thường xuyên kiểm tra bản cập nhật hệ điều hành cho thiết bị của bạn và cài đặt nếu có thể. Sử dụng các thiết bị từ các nhà sản xuất uy tín có cam kết hỗ trợ cập nhật hệ điều hành lâu dài. Sao lưu dữ liệu thường xuyên để đề phòng trường hợp xảy ra sự cố sau khi cập nhật.
---	--

3.1. Hệ điều hành Windows

	Windows 1.0 (1985)
	Windows 2.0 (1987)
	Windows 3.0 (1990)

¹ Theo thống kê của Statista 02/2024, Hệ điều hành Windows chiếm 72,17% thị phần máy tính, Hệ điều hành MacOS 15,42% thị phần, Linux 4,03%, Chrome OS 2,27%

	Windows NT 3.1 (1993)
	Windows 95 (1995)
	Windows 98 (1998)
	Windows 2000 (2000)
	Windows XP (2001)
	Windows Vista (2007)
	Windows 7
	Windows 8
	Windows 8.1
	Windows 10 (2015)
	Windows 11

Một số hệ điều hành Windows trước Windows 10 đã được cài đặt trước trên thiết bị của bạn có thể vẫn hoạt động được, nhưng không được khuyến khích sử dụng vì những lý do sau:

- Hết hỗ trợ từ phía nhà cung cấp: Microsoft đã kết thúc hỗ trợ cho các phiên bản Windows cũ hơn Windows 10. Điều này có nghĩa là họ không còn cung cấp các bản cập nhật bảo mật hoặc bản vá lỗi cho các hệ điều hành này. Việc sử dụng hệ điều hành không được hỗ trợ khiến thiết bị của bạn dễ bị tấn công bởi virus, phần mềm độc hại và tin tặc.

- Tồn tại một số lỗi bảo mật: Các hệ điều hành cũ hơn Windows 10 có thể chứa lỗ hổng bảo mật đã được vá trong các phiên bản mới hơn. Sử dụng hệ điều hành có lỗ hổng bảo mật khiến thiết bị của bạn dễ bị tấn công và đánh cắp dữ liệu.

- Thiếu tính năng: Các hệ điều hành cũ hơn Windows 10 thiếu nhiều tính năng mới được bổ sung trong các phiên bản mới hơn.
- Hiệu suất: Các hệ điều hành cũ hơn Windows 10 có thể chạy chậm hơn và ít hiệu quả hơn so với các phiên bản mới hơn.
- Khả năng tương thích: Một số chương trình ứng dụng và tiện ích không tương thích với các hệ điều hành cũ hơn Windows 10. Việc sử dụng hệ điều hành cũ có thể khiến bạn gặp khó khăn khi cài đặt và sử dụng các phần mềm mới.

	Để kiểm tra bản cập nhật: - Chọn Bắt đầu (Start) > Cài đặt (Setting) > Windows Update , - Tiếp theo, chọn Kiểm tra bản cập nhật. Nếu có bản cập nhật, bạn có thể chọn cài đặt <i>Để tìm hiểu các phiên bản mới nhất đang được hỗ trợ, hãy truy cập: https://support.microsoft.com/vi-vn/windows (lưu ý: đọc kỹ yêu cầu về hệ thống và thông số kỹ thuật để đảm bảo thiết bị của bạn phù hợp để nâng cấp, kết nối Internet trong quá trình cập nhật).</i>
---	--

3.1.1 Màn hình Desktop

Màn hình đầu tiên bạn nhìn thấy trên màn hình khi máy tính khởi động được gọi là màn hình nền (desktop). Đôi khi nó được gọi là Môi trường máy tính, đây là nơi hiển thị thông tin về các hoạt động hiện thời của bạn với máy tính như viết thư, gửi email, duyệt Internet...

Trên màn hình desktop, bạn sẽ thường thấy

- *Thanh nhiệm vụ Taskbar*: được Microsoft tích hợp vào [Windows](#) để hiển thị biểu tượng các phần mềm đang chạy trên máy. Thông thường, Taskbar sẽ được bố trí nằm ngang ở phần dưới cùng của màn hình hiển thị. Cụm bên phải Taskbar là nơi hiển thị thời gian, ngày tháng, trạng thái âm thanh và các ứng dụng đang chạy ngầm.

- *Biểu tượng (Icons) trên màn hình Desktop* là những hình ảnh nhỏ đại diện cho các chương trình, tệp tin, thư mục hoặc các đối tượng khác trên máy tính giúp người dùng dễ dàng xác định và truy cập các đối tượng mong muốn mà không cần phải ghi nhớ tên hoặc vị trí chính xác

Một vài cách tận dụng hiệu quả Taskbar

Ghim cố định biểu tượng ứng dụng lên Taskbar: Việc ghim cố định biểu tượng ứng dụng lên thanh Taskbar sẽ giúp bạn không phải mất công tìm kiếm ứng dụng trên màn hình desktop, laptop hoặc trong thư mục khi muốn sử dụng. Có hai cách đơn giản để bạn ghim biểu tượng ứng dụng vào Taskbar:

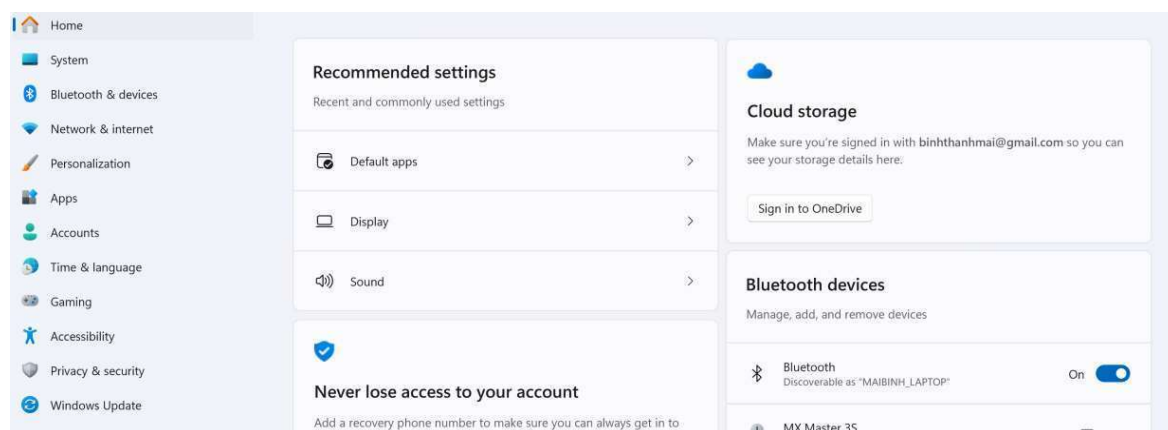
- Cách 1: Cũng là cách đơn giản nhất, bạn giữ chuột trái vào biểu tượng ứng dụng đó rồi kéo thả vào thanh Taskbar.
- Cách 2: Bạn mở ứng dụng cần ghim lên, click chuột phải khi biểu tượng ứng dụng hiện ở thanh Taskbar rồi chọn Pin this program to Taskbar.

Gỡ một ứng dụng đã ghim trên thanh Taskbar: Thao tác gỡ ghim tương tự như khi bạn ghim một ứng dụng. Bạn hãy click chuột phải vào biểu tượng ứng dụng cần gỡ khỏi Taskbar và chọn Unpin this program from taskbar.

3.1.2. Cấu hình màn hình làm việc

Để cấu hình màn hình làm việc trên hệ điều hành Windows, bạn thực hiện các bước sau

Bước 1	Chọn biểu tượng Windows hoặc nút Start (bắt đầu)	
Bước 2	Tìm biểu tượng hình răng cưa nhỏ và nhấp chuột vào biểu tượng	
Bước 3	Cửa sổ cài đặt hệ thống sẽ được hiển thị để bạn lựa chọn	

Bước 4	Nhấp chuột vào Hệ thống (System)
Bước 5	Nhấp chuột vào mục Hiển thị (Display)
Bước 6	Lựa chọn tính năng hiển thị

	Brightness Điều chỉnh độ sáng của máy tính	Bạn có thể thấy một thanh trượt điều khiển Khi bạn kéo trượt sang phải, màu xanh hiển thị nhiều hơn, màn hình sáng hơn; kéo trượt sang trái, màu xanh hiển thị ít hơn, màn hình tối hơn. Nếu bạn hoàn toàn không nhìn thấy thanh trượt điều khiển, có nghĩa là máy tính của quý vị không thể điều chỉnh độ sáng màn hình. Nếu trường hợp này xảy ra, đừng lo lắng! Đây chỉ là cách thiết lập ánh sáng phù hợp cho màn hình. Bạn hãy kiểm tra và sử dụng các nút điều khiển trên màn hình, rất nhiều màn hình đã thiết kế sẵn các phím cơ, tìm và đọc hướng dẫn sử dụng đi kèm với màn hình để tìm hiểu chính xác cách chúng hoạt động.
	Night light Ánh sáng ban đêm	Nhấn vào biểu tượng hoặc kéo thanh trượt để tăng độ sáng màn hình, điều này sẽ giúp hạn chế tác động tiêu cực khi bạn làm việc trong điều kiện thiếu ánh sáng.
	Scale Tăng giảm kích cỡ của ký tự, biểu tượng ứng dụng và các mục khác trên màn hình desktop	Lựa chọn tỷ lệ kích cỡ sao cho bạn thấy thoải mái nhất

	Display resolution Chỉnh sửa độ phân giải màn hình phù hợp với kích cỡ của thiết bị	Độ phân giải tốt nhất cho màn hình của bạn là độ phân giải được khuyến nghị (được đánh dấu là recommended). Độ phân giải này sẽ cung cấp hình ảnh rõ ràng và sắc nét nhất. Việc sử dụng độ phân giải thấp hơn có thể khiến văn bản và hình ảnh bị mờ. Việc sử dụng độ phân giải cao hơn có thể khiến văn bản và hình ảnh trở nên nhỏ và khó đọc.
	Display orientation Tính năng xoay màn hình	Chế độ Landscape cung cấp nhiều không gian hiển thị hơn so với chế độ Portrait, do đó bạn có thể xem nhiều nội dung hơn cùng một lúc. Điều này đặc biệt hữu ích cho các ứng dụng như bảng tính, trình duyệt web và các công cụ chỉnh sửa văn bản.

3.1.3 Cài đặt ngày giờ và ngôn ngữ hiển thị

Trên cửa sổ điều khiển Cài đặt (Settings), nhấp vào biểu tượng có tên Thời gian & Ngôn ngữ (Time & Language), một menu ở bên trái xuất hiện

	Date & Time (ngày và giờ)	<i>a) Cài đặt ngày giờ tự động</i> Tìm nút Cài đặt múi giờ tự động (Set time zone automatically) trên màn hình. Di chuyển hoặc lựa chọn để ở Bật (On). Thiết bị của bạn sẽ chuyển sang On và nút trượt có màu xanh dương. Máy tính sẽ tự động chuyển đổi múi giờ khi bạn di chuyển đến quốc gia khác nếu bạn đã bật cài đặt "Tự động đặt múi giờ". Bạn có thể chuyển sang chế độ Off để cài đặt thủ công. <i>b) Cài đặt ngày giờ thủ công</i> <i>Bước 1:</i> chọn Time Zone (Múi giờ) là (ITC+07:00) Bangkok, Hanoi, Jakarta khi bạn ở bất kỳ đâu trên lãnh thổ Việt Nam.
---	--	--

		<i>Bước 2:</i> Tiếp tục kéo xuống và xem bên dưới Cài đặt ngày và giờ thủ công (Set the date and time manually) và nhấp vào nút Thay đổi (Change). Một cửa sổ hội thoại bật lên hiển thị ngày và giờ hiện tại. <i>Bước 3:</i> Nhấp chuột vào từng ô ngày, tháng và năm để chọn ngày từ danh sách xuất hiện. <i>Bước 4:</i> Nhấp vào ô giờ và phút để chọn giờ. <i>Bước 5:</i> Khi bạn đã hài lòng với ngày và giờ được nhập, Nhấp thay đổi (Change) để cài đặt hoặc nhấp hủy (Cancel) để hủy việc cài đặt.
	Language & Region (Ngôn ngữ và khu vực)	Trong menu bên phải, nhấp chuột vào Language & Region (Ngôn ngữ và khu vực) Tại Ô bên cạnh hoặc bên dưới của Ngôn ngữ hiển thị (Windows Display Language), bạn có thể lựa chọn ngôn ngữ được gợi ý. Để thay đổi nó sang một ngôn ngữ khác 1. Tìm hình vuông có dấu cộng bên cạnh Thêm một ngôn ngữ ưa thích (Add a Preferred language) trong Windows 10 hoặc Thêm một ngôn ngữ (Add a language) trong Windows 11 và nhấp vào đó. 2. Một hộp bật lên yêu cầu quý vị Chọn ngôn ngữ để cài đặt (Choose a language to install). Kéo xuống danh sách để tìm tên ngôn ngữ hoặc nhập ngôn ngữ cần tìm kiếm. 3. Nhấp vào ngôn ngữ rồi nhấp vào nút Tiếp theo (Next). 4. Trong ô tiếp theo, nhấp Cài đặt làm ngôn ngữ hiển thị của tôi (Set as my Windows display language), để ấn định ngôn ngữ này sử dụng cho máy tính của bạn. Sau đó nhấp Cài đặt (Install).

		Hộp hội thoại biến mất và quay trở lại màn hình trước khi cài đặt ngôn ngữ. Bây giờ ngôn ngữ bạn lựa chọn đã được thiết lập.														
	Country or Region (Quốc gia hoặc khu vực)	Lựa chọn “Vietnam” hoặc bất kỳ quốc gia nào bạn mong muốn														
	Regional format	Lựa chọn tiếng Việt (Vietnamese (Vietnam)) hoặc ngôn ngữ bạn muốn sử dụng Để kiểm tra xem định dạng khu vực của bạn đã thiết lập có đúng hay không, xem thông tin bên dưới Định dạng khu vực (Regional format data). Quý vị sẽ thấy rằng ngày và giờ được viết theo cách của Việt Nam ngày/tháng/năm. Ví dụ <table><tr><td>Calendar:</td><td>Dương Lịch</td></tr><tr><td>First day of week:</td><td>Thứ Hai</td></tr><tr><td>Short date:</td><td>17/06/2024</td></tr><tr><td>Long date:</td><td>17 Tháng Sáu 2024</td></tr><tr><td>Short time:</td><td>12:15 CH</td></tr><tr><td>Long time:</td><td>12:15:46 CH</td></tr><tr><td>Standard digits:</td><td>0123456789</td></tr></table>	Calendar:	Dương Lịch	First day of week:	Thứ Hai	Short date:	17/06/2024	Long date:	17 Tháng Sáu 2024	Short time:	12:15 CH	Long time:	12:15:46 CH	Standard digits:	0123456789
Calendar:	Dương Lịch															
First day of week:	Thứ Hai															
Short date:	17/06/2024															
Long date:	17 Tháng Sáu 2024															
Short time:	12:15 CH															
Long time:	12:15:46 CH															
Standard digits:	0123456789															

3.1.4 Cài đặt hình nền, giao diện

Trên cửa sổ điều khiển Cài đặt (Settings), nhấp vào biểu tượng có tên cá nhân hóa (Personalization), một menu ở bên trái xuất hiện

	Background (hình nền)	1. chọn kiểu hình nền mong muốn Picture: hình nền dạng ảnh Solid Color: hình nền dạng một màu Slideshow: hình nền dạng nhiều ảnh nối tiếp Windows Spotlight: hiển thị hình ảnh đẹp và quảng cáo từ Bing Images
---	-----------------------	---

		2. Chọn hình nền từ hình ảnh mặc định của Windows hoặc từ hình ảnh trên máy tính của bạn (Browse photos) 3. Chọn cách hiển thị hình nền: - Fill: kéo dài theo kích cỡ màn hình, bất kể tỷ lệ khung hình của hình ảnh có khớp với màn hình hay không - Fit: điều chỉnh kích thước hình ảnh để vừa vặn với màn hình mà không làm thay đổi tỷ lệ khung hình - Center: đặt hình ảnh ở giữa màn hình và giữ nguyên tỷ lệ khung hình - Stretch: kéo dài hình ảnh để lấp đầy toàn bộ màn hình, bất kể tỷ lệ khung hình của hình ảnh có khớp với màn hình hay không - Tile: Lặp lại hình ảnh nhiều lần để lấp đầy toàn bộ màn hình 4. Nhấp Apply để lưu thay đổi.
--	--	--

3.1.5 Cài đặt, gỡ bỏ phần mềm, ứng dụng

Cách 1: Cài đặt phần mềm, ứng dụng từ Microsoft Store:

Bước 1: Mở Microsoft Store

Cách 1: Start → Nhấp chuột vào Microsoft Store

Cách 2: Nhấn phím Windows

Bước 2: Tìm kiếm ứng dụng: Nhập tên ứng dụng bạn muốn tìm kiếm vào thanh tìm kiếm ở đầu màn hình.

Bước 3: Chọn ứng dụng: Khi bạn tìm thấy ứng dụng bạn muốn, hãy nhấp vào nó.

Bước 4: Nhấp vào Nhận hoặc Cài đặt: Giá của ứng dụng sẽ được hiển thị ở đây. Nếu ứng dụng miễn phí, nút sẽ là Nhận. Nhấp vào nút để bắt đầu tải xuống và cài đặt ứng dụng.

Bước 5: Làm theo hướng dẫn: Sau khi tải xuống, ứng dụng sẽ tự động cài đặt. Bạn có thể được nhắc khởi động lại máy tính của mình để hoàn tất cài đặt.

Cách 2: Cài đặt từ tệp cài đặt (.exe):

Một số ứng dụng không có sẵn trong Microsoft Store và bạn cần tải xuống tệp cài đặt (.exe) từ trang web của nhà phát triển.

Cách thực hiện:

Tải xuống tệp cài đặt: Truy cập trang web của nhà phát triển ứng dụng và tải xuống tệp cài đặt (.exe) cho phiên bản Windows của bạn.

Chạy tệp cài đặt: Nhấp đúp vào tệp cài đặt đã tải xuống.

Làm theo hướng dẫn: Trình cài đặt sẽ hướng dẫn bạn qua quy trình cài đặt. Chọn các tùy chọn mong muốn và nhấp vào **Tiếp theo** để tiếp tục.

Hoàn tất cài đặt: Khi cài đặt hoàn tất, bạn có thể khởi động ứng dụng từ menu Bắt đầu hoặc màn hình nền.

Trước khi cài đặt bất kỳ ứng dụng nào, hãy đảm bảo rằng bạn tải xuống ứng dụng từ nguồn đáng tin cậy. Việc tải xuống ứng dụng từ các trang web không đáng tin cậy có thể khiến máy tính của bạn bị nhiễm phần mềm độc hại.

Một số ứng dụng có thể yêu cầu quyền truy cập vào các tính năng hoặc dữ liệu trên máy tính của bạn. Hãy cẩn thận khi cấp quyền cho bất kỳ ứng dụng nào và chỉ cấp quyền cho những ứng dụng bạn tin tưởng.

Gỡ bỏ và quản lý ứng dụng

Trên cửa sổ điều khiển Cài đặt (Settings), nhấp vào biểu tượng có tên Ứng dụng (Apps), một menu ở bên trái xuất hiện

Installed Apps (Các ứng dụng được cài đặt)

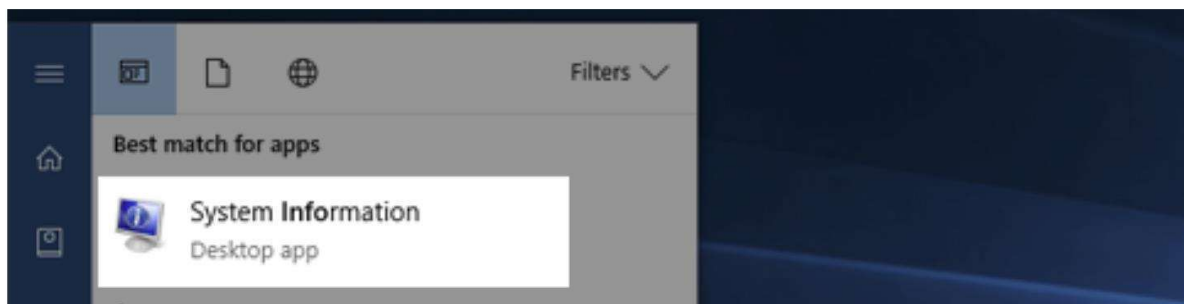
1. Nhấp chuột vào Installed apps
2. Nhập tên ứng dụng bạn muốn gỡ bỏ hoặc tìm kiếm trong danh sách được liệt kê
3. Nhấp chuột phải vào dấu "...", lựa chọn uninstall
4. Xác nhận Uninstall khi hộp hội thoại mở ra
5. Lựa chọn "Yes" nếu bạn muốn gỡ bỏ và tiếp tục thực hiện theo hướng dẫn

	Startups (Ứng dụng khởi động khi máy tính khởi động) Danh sách các ứng dụng sẽ hiển thị, cho biết ứng dụng nào sẽ tự động khởi động khi bạn bật máy tính	1. Nhấp chuột vào Installed apps 2. Trượt sang chế độ Off nếu bạn không muốn ứng dụng khởi động cùng máy tính; chế độ On với các ứng dụng đã cài đặt trên máy và bạn muốn khởi động khi máy tính khởi động
---	---	--

3.1.6. Kiểm tra thông tin hệ thống

Cách 1:

Nhập **thông tin** vào hộp tìm kiếm trên thanh tác vụ của bạn, sau đó chọn **Thông tin hệ thống** (System Information)

Cách 2:

- Nhấn Windows + R để mở hộp thoại **Run**.
- Nhập msinfo32 và nhấn Enter.

Công cụ **System Information** sẽ mở ra, hiển thị thông tin chi tiết về tất cả các thành phần phần cứng và phần mềm trên máy tính của bạn.

Cách 3:

- Nhấn biểu tượng Window
- Nhấp chuột vào Cài đặt (settings)
- Nhấp chuột vào hệ thống Systems trên thanh menu xuất hiện bên trái màn hình
- Nhấp chuột vào giới thiệu (About) xuất hiện trên menu bên phải màn hình

3.2. Hệ điều hành MacOS

MacOS (viết tắt của Macintosh Operating System) là hệ điều hành dành riêng cho máy tính của Apple. Ra mắt lần đầu vào năm 2001, macOS là hệ điều hành phổ biến thứ hai cho máy tính cá nhân sau Windows, được đánh giá cao bởi sự ổn định, mượt mà, giao diện đẹp mắt và thân thiện với người dùng.

3.2.1 Màn hình Desktop

Màn hình nền là nơi bạn thực hiện công việc của mình

Theo mặc định, desktop được thiết kế như sau:

- Phía trên màn hình desktop là **thanh menu**. Thanh menu nằm dọc phía trên cùng của màn hình trên máy Mac.

Thanh menu chứa menu Apple , các menu ứng dụng và nhiều menu trạng thái, ví dụ như Wi-Fi , Spotlight và Siri . Bạn có thể tùy chỉnh những mục trạng thái nào được hiển thị trong cài đặt Trung tâm điều khiển. Trung tâm điều khiển và Trung tâm thông báo (bấm vào ngày và giờ) luôn có sẵn trong thanh menu.

- *Phía cuối màn hình là **Dock***: Dock hiển thị các ứng dụng, chương trình bạn có thể sử dụng hàng ngày theo lựa chọn của người dùng, ngoài ra Dock có thể hiển thị tối đa ba ứng dụng được sử dụng gần nhất chưa có trên Dock và một thư mục cho các mục bạn tải về từ internet.

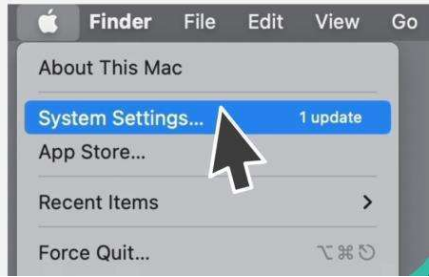

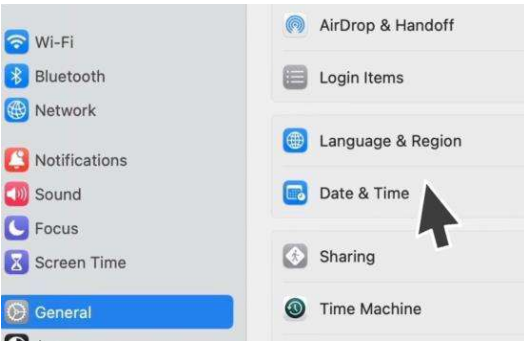
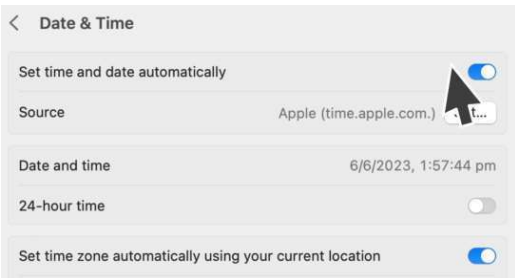
3.2.2 Cấu hình màn hình làm việc

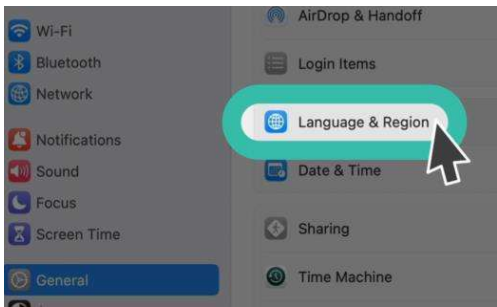
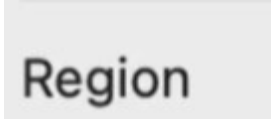
Để cài đặt, thay đổi cài đặt trên màn hình làm việc, hãy chọn menu Apple > Cài đặt hệ thống, sau đó bấm vào Màn hình trong thanh bên. (Có thể bạn cần phải cuộn xuống).

Độ sáng màn hình	Cách 1: Bật “Tự động điều chỉnh độ sáng”. Khi bật tính năng này, máy tính của bạn sẽ tự động điều chỉnh độ sáng màn hình và mức màu đen dựa trên các điều kiện ánh sáng xung quanh hiện tại. Cách 2: Kéo thanh trượt độ sáng ở bên phải để điều chỉnh độ sáng của màn hình. Lưu ý: kiểm tra tài liệu đi kèm với màn hình để có thông tin cụ thể về độ sáng phù hợp với màn hình của bạn
Độ phân giải	Chọn mức độ chi tiết mà màn hình của bạn hiển thị. Chọn Mặc định để tự động sử dụng độ phân giải thích hợp nhất cho màn hình hoặc chọn một tùy chọn khác để chọn thủ công giữa văn bản lớn hơn hoặc nhiều không gian hơn trên màn hình.

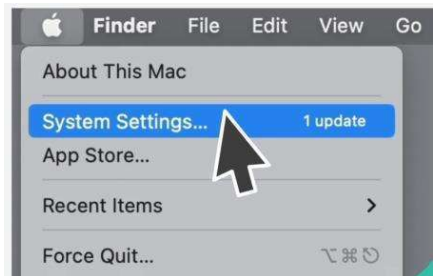
3.2.3 Cài đặt ngày giờ và ngôn ngữ hiển thị

Bước 1		Nhấp chuột vào biểu tượng Apple trên màn hình, chọn Cài đặt hệ thống (System Settings...) trên menu hiển thị
Cài đặt ngày, giờ		

Bước 2		Nhấp chuột vào biểu tượng cài đặt chung (General), chọn Ngày & Thời gian (Date & Time) trên bảng menu bên trái
Bước 3		Đến mục “Đặt giờ và ngày tự động” (Set time and Date automatically), trượt thanh trượt để bật chế độ tự động cài đặt Khi thanh trượt màu xanh nghĩa máy tính của bạn đang đặt ngày và giờ dựa trên việc tự động nhận diện vị trí của bạn.
	Nếu bạn muốn thiết lập thủ công, nhấp vào thanh trượt về phía trái để chuyển sang màu xám hộp thoại yêu cầu nhập mật khẩu. Đây chính là mật khẩu tài khoản máy tính bạn sử dụng để mở khóa máy tính. Tên người dùng đã được điền sẵn nên bạn chỉ cần nhập mật khẩu vào ô. Khi hoàn tất, hãy nhấp vào Mở khóa (Unlock). Bây giờ, để thay đổi ngày và giờ trên máy tính của bạn, hãy nhập thông tin về Ngày và giờ, sau đó nhấp vào nút Đặt (Set) ở bên phải. Một hộp bật lên sẽ xuất hiện hiển thị cài đặt Ngày và Giờ hiện tại của bạn và làm theo lời nhắc để thay đổi chúng theo cách thủ công. Bật nút cạnh ô thời gian 24 giờ (24 hour time) để đặt thời gian ở chế độ 24h.	
Cài đặt ngôn ngữ hiển thị		

Bước 2		Nhấp chuột vào biểu tượng cài đặt chung (General), chọn Ngôn ngữ & Khu vực (Language & Region) trên bảng menu bên trái
Bước 3		Click vào dấu + ở phần Preferred Languages, tại mục tìm kiếm (search) trên hộp thoại vừa được bật, nhập “Tiếng Việt”, chọn Add Xác nhận lại ngôn ngữ chính là tiếng Việt
Bước 4		Tại mục Vùng (Region), lựa chọn Vietnam

2.2.4 Cài đặt hình nền, giao diện

Bước 1		Nhấp chuột vào biểu tượng Apple trên màn hình, chọn Cài đặt hệ thống (System Settings...) trên menu hiển thị
Bước 2	Nhấp vào Hình nền (Wallpaper) trong thanh bên. Chọn một hình nền từ các danh mục có sẵn: - Hình nền động: Những hình ảnh này thay đổi độ sáng và tối dựa theo thời gian trong ngày tại vị trí hiện tại của bạn. - Hình ảnh: Chọn hình ảnh từ thư viện ảnh của bạn hoặc từ các thư mục khác trên máy Mac. - Màu sắc: Chọn một màu đơn giản làm hình nền. Bạn cũng có thể điều chỉnh cách hình ảnh được hiển thị trên màn hình của mình. Ví dụ: bạn có thể chọn để hình ảnh được tỷ lệ phù hợp, lấp đầy màn hình hoặc được đặt ở trung tâm.	

3.2.5 Cài đặt, gỡ bỏ phần mềm, ứng dụng

Cài đặt ứng dụng

Trên máy tính, hãy lựa chọn các thao tác sau đây:

- Đối với các ứng dụng được tải xuống từ internet: Trong thư mục Tải xuống , bấm đúp vào ảnh đĩa hoặc tệp gói (trông giống như một hộp mở). Nếu trình cài đặt được cung cấp không tự động mở, hãy mở nó rồi làm theo hướng dẫn trên màn hình.

- Để cài đặt lại ứng dụng bạn đã tải xuống từ App Store, hãy xem Cài đặt giao dịch mua từ App Store .

Gỡ cài đặt ứng dụng

Trên máy Mac của bạn, hãy bấm vào biểu tượng Finder trên Dock, sau đó bấm vào Ứng dụng (applications) trên thanh Finder.

Tiếp theo, lựa chọn các thao tác sau đây:

- Nếu chương trình, ứng dụng đã có trong thư mục: Mở thư mục chứa ứng dụng để kiểm tra. Nếu Gỡ cài đặt (Uninstall) hiển thị, hãy nhấp đúp vào nó rồi làm theo hướng dẫn trên màn hình.

- Nếu chương trình, ứng dụng chưa có trong thư mục hoặc không xuất hiện Gỡ cài đặt (Uninstaller): Kéo ứng dụng từ mục Ứng dụng vào thùng rác (Trash) ở cuối thanh Dock.

Lưu ý: Ứng dụng sẽ bị xóa vĩnh viễn khỏi máy khi bạn dọn Thùng rác. Trong trường hợp này, nếu bạn có các tệp bạn đã tạo bằng ứng dụng, bạn có thể không mở được chúng lại. Nếu bạn quyết định muốn giữ lại ứng dụng, hãy lấy lại ứng dụng đó trước khi dọn sạch Thùng rác. Chọn ứng dụng trong Thùng rác, sau đó chọn Tệp > Đưa trở lại (Restore)

3.2.6 Kiểm tra thông tin hệ thống

Cách 1:

- Mở Terminal để mở hộp thoại.
- Nhập `system_profiler` và nhấn Enter.

Công cụ **System Information** sẽ mở ra, hiển thị thông tin chi tiết về tất cả các thành phần phần cứng và phần mềm trên máy tính của bạn.

Cách 2:

- Nhấn **biểu tượng Apple**
- Nhấp chuột vào **Cài đặt** (settings)
- Nhấp chuột vào Giới thiệu (About) xuất hiện trên menu bên phải màn hình

Sử dụng máy tính cơ bản

MÔ – ĐUN 1

- Bấm vào **Báo cáo hệ thống**.

BÀI 4: QUẢN LÝ THƯ MỤC VÀ TỆP TRÊN MÁY TÍNH

Quản lý thư mục và tệp tin trên máy tính hiệu quả là một kỹ năng quan trọng giúp bạn tìm kiếm thông tin nhanh chóng và bảo vệ dữ liệu an toàn. Dưới đây là một số cách đơn giản để bạn áp dụng:

4.1. Tạo cấu trúc thư mục rõ ràng và hợp lý

Tạo một thư mục trên màn hình nền

Bước 1. Nhấp chuột phải vào màn hình nền để hiển thị menu

Bước 2. Đưa con trỏ chuột lên trên tùy chọn Mới (New) and và nhấp chuột. Một menu khác sẽ xuất hiện bên cạnh Menu đầu tiên.

Bước 3. Ở trên cùng của menu này, nhấp Thư mục (Folder). Một thư mục mới sẽ xuất hiện trên màn hình nền và phần tên sẽ hiển thị màu xanh.

Bước 4. Nhập tên mới cho thư mục và ấn phím Enter để hoàn thành.

Một số lưu ý khi tạo và đặt tên thư mục

Phân loại theo chủ đề: Đừng phân loại theo định dạng file mà hãy phân theo công dụng, chức năng, loại nội dung.

Tạo các thư mục chính theo chủ đề như: Tài liệu, Hình ảnh, Âm nhạc, Video, Chương trình, Dự án,..., trong mỗi thư mục chính, tiếp tục chia nhỏ thành các thư mục con (nếu cần) theo thời gian hoặc theo chủ đề nhỏ. Lưu ý: Việc phân chia thư mục con chỉ nên phân chia ở mức độ vừa phải, tối đa khoảng 4-5 lớp thư mục.

Ví dụ:

- Thư mục: Tài liệu:
 - Tài liệu học tập
 - Tài liệu công việc
 - Tài liệu cá nhân
- Thư mục: Hình ảnh:
 - Ảnh gia đình (2023)
 - Ảnh du lịch (2022)

Sử dụng thư mục chung cho các tệp tạm thời

Tạo một thư mục riêng biệt cho các tệp tạm thời hoặc tệp cần xóa sau khi sử dụng. Thường xuyên kiểm tra và dọn dẹp thư mục này để giữ hệ thống gọn gàng.

Đừng cố định một cách sắp xếp trên mọi máy của bạn, kể cả máy

4.2. Đặt tên file theo một quy chuẩn chung, đơn giản, dễ nhớ

- **Sử dụng từ khóa:** Bao gồm các từ khóa mô tả nội dung tệp tin.
- **Sắp xếp theo thứ tự:** Sử dụng số thứ tự hoặc ngày tháng để sắp xếp các tệp tin có cùng chủ đề. Nếu bạn có nhiều phiên bản của một tệp tin, sử dụng hệ thống đánh số (v1, v2, v3,...) để theo dõi các thay đổi và phiên bản.
- **Tránh ký tự đặc biệt:** Chỉ nên sử dụng dấu gạch dưới (_) hoặc dấu gạch ngang (-) để phân cách các từ.

Ví dụ:

- Báo cáo-Quý-1-2023.docx
- Hình_ảnh_gia_đình_01.jpg

4.3. Sử dụng công cụ tìm kiếm

Tìm kiếm nhanh: Hầu hết các hệ điều hành đều có công cụ tìm kiếm tích hợp. Bạn có thể tìm kiếm theo tên tệp, nội dung, hoặc loại tệp.

Lọc kết quả: Sử dụng các tùy chọn lọc để thu hẹp phạm vi tìm kiếm.

4.4. Sử dụng phần mềm quản lý tệp

Tăng hiệu quả: Một số phần mềm quản lý tệp cung cấp nhiều tính năng nâng cao như: Chia tab; So sánh thư mục; Tự động hóa tác vụ.

4.5. Sao lưu dữ liệu thường xuyên

- **Bảo vệ dữ liệu:** Sao lưu dữ liệu lên các thiết bị lưu trữ khác như ổ cứng ngoài, USB, hoặc dịch vụ đám mây.

 Lời khuyên bổ sung:	Định kỳ dọn dẹp: Nên xóa bỏ các tệp tin không cần thiết để giải phóng dung lượng ổ cứng. Sử dụng các công cụ nén: Nén các tệp tin lớn để tiết kiệm không gian lưu trữ. Tạo các thư mục tạm: Sử dụng các thư mục tạm để lưu trữ các tệp tin đang làm việc. Chia sẻ với người khác: Nếu cần, bạn có thể tạo các thư mục chia sẻ để cho phép người khác truy cập vào dữ liệu của mình.
--	---

Lưu ý: Việc quản lý thư mục và tệp tin là một quá trình liên tục. Bạn nên thường xuyên xem xét và điều chỉnh lại cấu trúc thư mục để đảm bảo tính hiệu quả

BÀI 5: MỘT SỐ PHẦN MỀM TIỆN ÍCH

Unikey – Bàn phím tiếng Việt
(miễn phí)

Unikey là chương trình bàn phím tiếng Việt phổ biến nhất trên Windows. Phần lõi xử lý tiếng Việt UniKey Input Engine cũng được sử dụng trong các chương trình bàn phím mặc định của các hệ điều hành Linux, Mac OS X và đặc biệt là tất cả các thiết bị dùng iOS (iPhone, iPad).

Unikey.org là website chính thức duy nhất của phần mềm UniKey. Phiên bản trên Store của Microsoft được đóng gói từ Unikey.org.

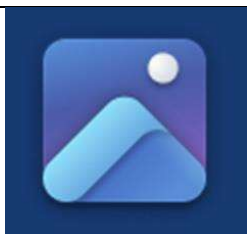
Để tải về máy tính của bạn:

1. Truy cập: <https://apps.microsoft.com/detail/9n4sdqch559b?hl=vi-vn&gl=VN>

2. Nhấn vào biểu tượng

Tải xuống

để tải xuống máy tính của bạn

Xem ảnh
(miễn phí)

Ảnh của Microsoft giúp bạn quản lý tất cả các ảnh và video được lưu trữ trên máy tính; gợi nhớ các kỷ niệm qua các bộ sưu tập, theo thời gian; lưu trữ đồng thời trên máy tính và trên đám mây (nếu lựa chọn); mở, xem từng ảnh, video; so sánh một số ảnh và video trong cùng một cửa sổ ứng dụng bằng chế độ nhiều dạng xem; Cắt và xoay ảnh, điều chỉnh ánh sáng và màu sắc, thêm bộ lọc và các hiệu ứng khác; tạo ảnh của riêng bạn theo các gợi ý có sẵn hoặc theo chủ đề được gợi ý

Ứng dụng máy tính đã được cài đặt sẵn trên máy tính sử dụng hệ điều hành Windows

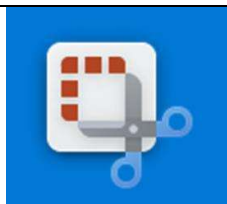
Nếu chưa có, để tải về máy tính của bạn

Cách 1:

1. Vào kho Microsoft Store trên máy tính
2. Tìm kiếm “Microsoft Photos” và nhấn vào biểu tượng
3. Nhấn vào “Cài đặt” hoặc “Install” hoặc “Open”

Cách 2:

1. Truy cập link: <https://apps.microsoft.com/detail/9wzdncrfjbh4?hl=vi-vn&gl=VN>
2. Lựa chọn “Cài đặt” hoặc “Install” hoặc “Open”

Cắt và Phác thảo
(miễn phí)

Ứng dụng này cho phép bạn chụp màn hình của bạn một cách dễ dàng; ghi lại màn hình của bạn bằng âm thanh; chỉnh sửa và chú thích ảnh chụp màn hình của bạn; chỉnh sửa hoặc sao chép phần nội dung văn bản

Để cài đặt trên máy tính của bạn:

Đối với phiên bản Window 8.1 trở lên

Cách 1:

1. Vào kho Microsoft Store trên máy tính
2. Tìm kiếm “Snip & Share ” và nhấn vào biểu tượng
3. Nhấn vào “Cài đặt” hoặc “Install” hoặc “Open”

Cách 2:

1. Truy cập link: <https://apps.microsoft.com/detail/9wzdncrdr1p8?hl=vi-vn&gl=VN>
2. Lựa chọn “Cài đặt” hoặc “Install” hoặc “Open”

Đối với phiên bản Window 11 trở lên: đã được cài đặt sẵn trên máy tính

Chụp ảnh màn hình bằng ứng dụng hoặc phím tắt (phím logo #Shift + S)

Sử dụng chuột, cảm ứng hoặc bút để chỉnh sửa ảnh chụp màn hình.

Cắt các hình ảnh của bạn và đánh dấu bằng mực và vùng sáng.

Lưu hoặc sao chép ảnh chụp màn hình của bạn để chia sẻ chúng ở mọi nơi.

Máy tính
(miễn phí)

Máy tính cho phép bạn Thực hiện tính toán toán học cơ bản một cách dễ dàng; sử dụng các chức năng máy tính tay khoa học; Chuyển đổi cơ sở ở chế độ lập trình; Chuyển đổi nhanh chóng giữa các đơn vị khác nhau

Ứng dụng máy tính đã được cài đặt sẵn trên máy tính sử dụng hệ điều hành Windows

Nếu chưa có, để Cài đặt máy tính của bạn

Cách 1:

1. Vào kho Microsoft Store trên máy tính
2. Tìm kiếm “Caculator” và nhấn vào biểu tượng
3. Nhấn vào “Cài đặt” hoặc “Install” hoặc “Open”

Cách 2:

1. Truy cập link: <https://apps.microsoft.com/detail/9wzdncrfhvn5?hl=vi-vn&gl=VN>
2. Lựa chọn “Cài đặt” hoặc “Install” hoặc “Open”

**Trình phát đa phương tiện
(miễn phí)**

Trình phát đa phương tiện (Media Player) được thiết kế để làm cho việc nghe và xem nội dung đa phương tiện của bạn trở nên thú vị hơn.

Media Player là một thư viện nhạc đầy đủ tính năng cho phép bạn duyệt và phát nhạc một cách nhanh chóng, cũng như tạo và quản lý danh sách phát. Tất cả nội dung của bạn trong thư mục nhạc và video có sẵn trên máy tính sẽ tự động xuất hiện trong thư viện của bạn.

Ứng dụng máy tính đã được cài đặt sẵn trên máy tính sử dụng hệ điều hành Windows

Nếu chưa có, để tải về máy tính của bạn

Cách 1:

1. Vào kho Microsoft Store trên máy tính
2. Tìm kiếm “Media Player” và nhấn vào biểu tượng
3. Nhấn vào “Cài đặt” hoặc “Install” hoặc “Open”

Cách 2:

1. Truy cập link: <https://apps.microsoft.com/detail/9wzdncrfj3pt?hl=vi-vn&gl=VN>
2. Lựa chọn “Cài đặt” hoặc “Install” hoặc “Open”

Xem và chỉnh sửa tệp PDF

PDF X là trình đọc & chỉnh sửa PDF hiệu quả dành cho windows.

- Xem PDF; chế độ cuộn ngang hoặc cuộn dọc, một trang hoặc cuộn liên tục; Tìm kiếm văn bản, phóng to, thu nhỏ & Chế độ trình bày; Mở các tệp PDF;

**(có 02 phiên bản:
miễn phí và trả phí)**

Chia sẻ và in tài liệu PDF; Thu nhỏ; Đánh dấu các trang hoặc phần cụ thể của PDF

- Chú thích PDF: Thêm chú thích, xóa chú thích, chỉnh sửa chú thích; Đánh dấu bằng tô sáng, gạch chân, gạch đầu dòng; Thêm nhận xét văn bản, hộp văn bản và siêu liên kết vào tệp PDF; Viết và vẽ tự do; Điền vào các biểu mẫu PDF; Chữ ký; Chữ ký ảnh

- Điền vào các biểu mẫu PDF: Điền vào các biểu mẫu PDF; Điền và ký vào biểu mẫu PDF

- Trình chỉnh sửa trang: Hợp nhất PDF; Tách PDF; Giải nén; Nối - Chèn một tệp khác (toàn bộ tệp hoặc phạm vi trang cụ thể) vào tệp hiện có; Xoay và xóa các trang

- Chuyển đổi PDF: Chuyển đổi PDF sang Word (PDF sang Docx); Chuyển đổi PDF sang Excel (PDF sang Xls); Chuyển đổi PDF sang PNG (PDF sang hình ảnh); Chuyển đổi PDF sang JPEG (PDF sang Hình ảnh); Chuyển đổi PDF sang RTF; Chuyển đổi PDF sang văn bản (PDF sang TXT); Chuyển đổi PDF sang Trang Web (PDF sang HTML); Chuyển đổi PDF sang XML

- Chuyển đổi sang PDF: Chuyển Word sang PDF (Docx sang PDF); Chuyển Excel sang PDF (Xls sang PDF); Chuyển PowerPoint sang PDF (PPT sang PDF); Chuyển PNG sang PDF (Hình ảnh sang PDF); Chuyển JPEG sang PDF (Hình ảnh sang PDF); Chuyển RTF sang PDF; Chuyển đổi văn bản sang PDF (TXT sang PDF)

Bản miễn phí cho phép người dùng sử dụng tính năng xem, chú thích, điền mẫu, chỉnh sửa và thực hiện một số chức năng thử nghiệm có “watermark”. Đối với phiên bản trả phí: 29,99 USD/năm (tương đương khoảng 765.000 đồng/năm) hoặc 49,99 USD trọn đời (tương đương khoảng 1.300.000 đồng/năm)

Ứng dụng máy tính đã được cài đặt sẵn trên máy tính sử dụng hệ điều hành Windows

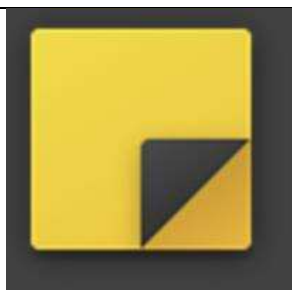
Nếu chưa có, để tải về máy tính của bạn

Cách 1:

1. Vào kho Microsoft Store trên máy tính
2. Tìm kiếm “PDF X: PDF Editor & PDF Reade” và nhấn vào biểu tượng
3. Nhấn vào “Cài đặt” hoặc “Install” hoặc “Open”

Cách 2:

1. Truy cập link: <https://apps.microsoft.com/detail/9wzdncrfj3pt?hl=vi-vn&gl=VN>
2. Lựa chọn “Cài đặt” hoặc “Install” hoặc “Open”

Ghi chú dán nhãn
(miễn phí)

Microsoft Sticky Notes giúp người dùng có thể tạo ghi chú, thêm ảnh, thêm định dạng văn bản, dán lên màn hình nền của máy tính để ghi chú, đồng bộ trên các thiết bị và ứng dụng như OneNote Mobile, Microsoft Launcher for Android và Outlook for Windows.

Ứng dụng máy tính đã được cài đặt sẵn trên máy tính sử dụng hệ điều hành Windows

Nếu chưa có, để tải về máy tính của bạn

Cách 1:

1. Vào kho Microsoft Store trên máy tính
2. Tìm kiếm “Microsoft Sticky Notes” và nhấn vào biểu tượng
3. Nhấn vào “Cài đặt” hoặc “Install” hoặc “Open”

Cách 2:

1. Truy cập link:
<https://apps.microsoft.com/detail/9nblggh4qghw?activetab=pivot%3Aoverviewtab&hl=vi-vn&gl=VN>
2. Nhấn vào “Cài đặt” hoặc “Install” hoặc “Open”

Cốc Cốc là trình duyệt Việt Nam, cho phép bạn lướt web tốc độ cao với các tính năng nổi bật như chặn quảng cáo độc hại, làm phiền khi bạn lướt web; tải nhạc và video mà không cần cài thêm các công cụ hỗ trợ; ghi video để tiếp tục xem trong

Trình duyệt lướt web chặn quảng cáo (miễn phí)

cửa sổ nổi trên màn hình khi bạn đang sử dụng chương trình khác; cho phép người dùng ẩn danh, không lưu lại hoạt động trong lịch sử sử dụng; cảnh báo người dùng khi truy cập các trang web giả mạo, chứa mã độc, phát hiện và loại bỏ việc các trang web theo dõi bạn; hiện thị khóa xanh đối với các trang web đã được xác thực.

Cách 1:

1. Vào kho Microsoft Store trên máy tính
2. Tìm kiếm “Trình duyệt Cốc Cốc” và nhấn vào biểu tượng
3. Nhấn vào “Cài đặt” hoặc “Install” hoặc “Open”

Cách 2:

1. Truy cập link: <https://apps.microsoft.com/detail/xp8cbx99b2zlq1?hl=vi-vn&gl=VN>
2. Nhấn vào “Cài đặt” hoặc “Install” hoặc “Open”

Bộ công cụ tin học văn phòng (Trả phí)

Microsoft Office là bộ phần mềm văn phòng phổ biến nhất hiện nay, được sử dụng rộng rãi bởi học sinh, sinh viên, nhân viên văn phòng, doanh nghiệp và nhiều tổ chức khác nhau để hỗ trợ công việc và học tập.

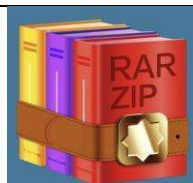
Microsoft Office cung cấp các công cụ mạnh mẽ để tạo lập, chỉnh sửa và quản lý các văn bản, bảng tính, bài thuyết trình, email, danh bạ, lịch,...

Tạo lập văn bản: Microsoft Word là phần mềm soạn thảo văn bản cho phép bạn tạo lập các tài liệu, báo cáo, thư từ,... với nhiều định dạng phong phú.

Chỉnh sửa bảng tính: Microsoft Excel là công cụ phổ biến để quản lý dữ liệu, thực hiện các phép tính toán học, tạo biểu đồ, phân tích dữ liệu,...

Tạo bài thuyết trình: Microsoft PowerPoint giúp bạn tạo ra những bài thuyết trình sinh động, thu hút với các hiệu ứng hình ảnh, âm thanh, video,...

	Quản lý email: Microsoft Outlook là phần mềm quản lý email hiệu quả, giúp bạn gửi và nhận email, quản lý lịch trình, danh bạ, ghi chú,... Lưu trữ đám mây: Microsoft OneDrive hoặc Microsoft 365 cung cấp dịch vụ lưu trữ đám mây, giúp bạn lưu trữ và truy cập dữ liệu mọi lúc mọi nơi. Làm việc nhóm: Microsoft Office hỗ trợ làm việc nhóm hiệu quả thông qua các tính năng chia sẻ tài liệu, chỉnh sửa trực tuyến, bình luận,...
Để sử dụng, bạn có thể lựa chọn gói dịch vụ cho cá nhân, gia đình hoặc doanh nghiệp và có 02 hình thức trả phí: i) Trả phí trọn gói cho 01 máy tính và ii) Trả phí hàng tháng hoặc hàng năm. Một số gói phổ biến: Microsoft 365 Personal: Gói này dành cho 1 cá nhân người dùng, bao gồm các ứng dụng Word, Excel, PowerPoint, Outlook, OneNote và OneDrive (dung lượng 1 TB). Mức giá 150.000,00 đ/tháng hoặc 1.499.000 đ/năm Microsoft 365 Family: Gói này dành cho tối đa 6 người dùng, bao gồm các ứng dụng Word, Excel, PowerPoint, Outlook, OneNote và OneDrive (dung lượng 1 TB cho mỗi người dùng). Mức giá 200.000,00 đ/tháng hoặc 1.999.000 đ/năm. Microsoft 365 Business Standard: Gói này dành cho doanh nghiệp vừa và nhỏ, bao gồm các ứng dụng Word, Excel, PowerPoint, Outlook, OneNote, OneDrive (dung lượng 1TB cho mỗi người dùng) và Teams. Mức giá 12 USD/tháng hoặc 120\$/năm.	
Office Home & Student 2021 : Gói này trọn gói dành cho 01 thiết bị máy tính bao gồm các ứng dụng: Word, Excel, PowerPoint và Outlook. Mức giá 7.899.000 đ cho 01 thiết bị	
Cách 1: - Vào kho Microsoft Store trên máy tính - Tìm kiếm “Office” và lựa chọn gói dịch vụ và hình thức thanh toán phù hợp - Thực hiện thanh toán và cài đặt trên máy tính Cách 2: - Truy cập link: https://www.microsoft.com/vi-vn/microsoft-365/buy/compare-all-microsoft-365-products?&activetab=tab:primaryr1 - Thực hiện thanh toán và cài đặt trên máy tính	

Giải nén tệp tin
(có 02 phiên bản:
miễn phí và trả phí)

BreeZip là công cụ để giải nén nhiều loại file lưu trữ khác nhau. BreeZip sẽ giúp bạn dễ dàng giải nén các file lưu trữ một cách nhanh chóng với các định dạng phổ biến như ZIP, RAR, 7-Zip, TAR, Gzip, v.v.

Tính năng miễn phí: Mở, duyệt, xem và giải nén các tệp tin lưu trữ; Chức năng giải nén hỗ trợ nhiều định dạng khác nhau: .rar, .zip, .7z, ISO, Bzip2, Gzip, TAR, XX, v.v.; Tạo các kho lưu trữ dễ dàng với GUI giống như trình duyệt tệp; Tạo các kho lưu trữ được bảo vệ bằng mật khẩu; RAR Opener và chuyển đổi rar sang định dạng zip; Khi một kho lưu trữ được mở trong BreeZip, nội dung của nó sẽ được hiển thị. Sau đó, bạn có thể chọn các tệp tin và thư mục cần được giải nén.

Tính năng trả phí: Ngoài các tính năng miễn phí, được bổ sung thêm một số tính năng như: Xem trước ảnh mà không cần trích xuất; Quản lý mật khẩu lưu trữ dễ dàng để tránh những mật khẩu phức tạp; Nén Video, Hình ảnh & PDF; Trình soạn thảo PDF & Office tích hợp với trải nghiệm toàn diện; Giải phóng dung lượng và tối ưu hóa dung lượng lưu trữ; Không quảng cáo; Sử dụng trên tối đa 10 thiết bị

Đối với phiên bản trả tiền: i) gói thuê bao: hàng năm là \$4.99/năm; ii) Trả 01 lần 9,99\$ đối với gói trọn đời

Cách 1:

1. Vào kho Microsoft Store trên máy tính
2. Tìm kiếm “BreeZip: Rar, Zip & 7z Extractor” và lựa chọn gói dịch vụ và hình thức thanh toán phù hợp
3. Thực hiện thanh toán và cài đặt trên máy tính

Cách 2:

1. Truy cập link: <https://apps.microsoft.com/detail/9pb13jl37zv4?hl=vi-vn&gl=VN>
2. Thực hiện thanh toán và cài đặt trên máy tính

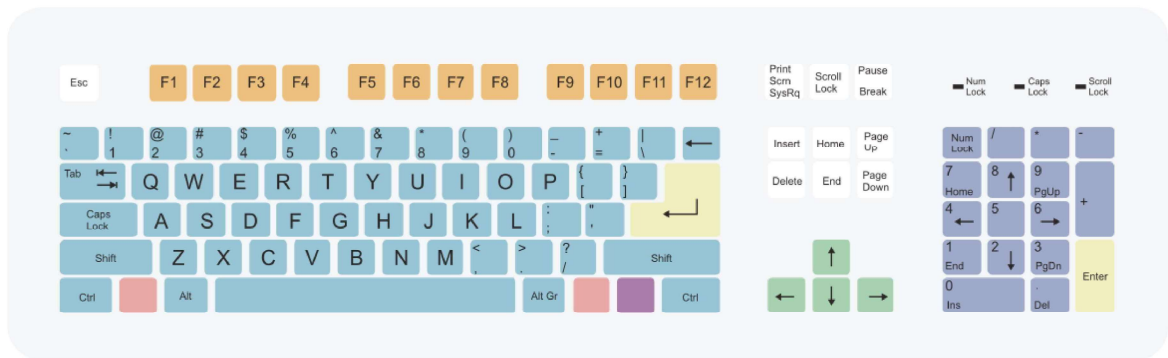
Để tìm các chương trình, ứng dụng khác: bạn hay truy cập và trang web
<https://apps.microsoft.com/home?hl=vi-vn&gl=VN>

BÀI 6: SỬ DỤNG TIẾNG VIỆT

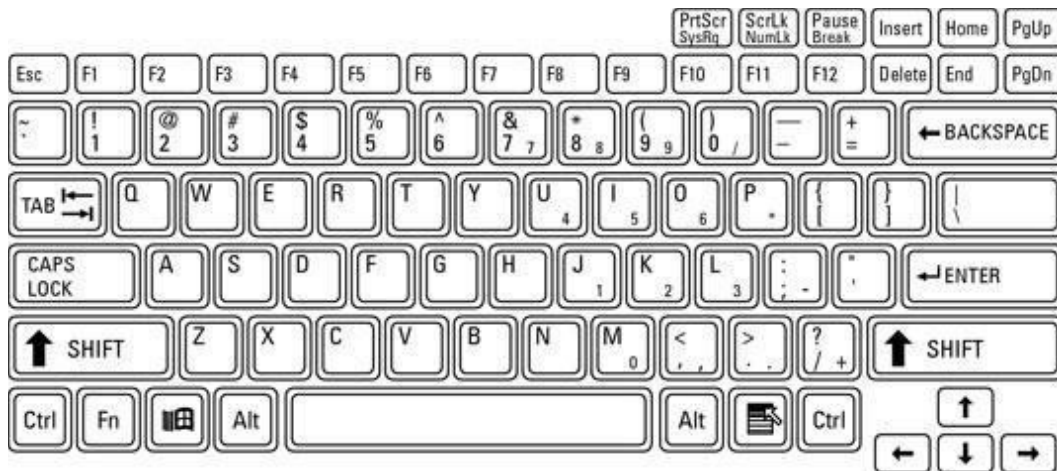
6.1. Bàn phím máy tính thông thường

6.1.1. Bàn phím đầy đủ

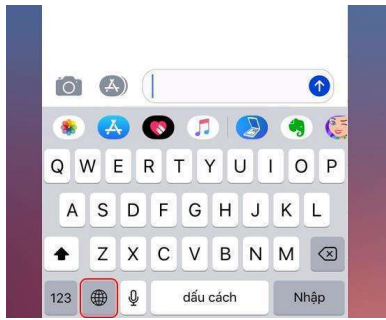
- Typewriter keys
- Function keys
- Enter keys
- System keys
- Numeric keypad
- Other
- Application key
- Cursor control keys

6.1.2. Bàn phím máy tính rút gọn

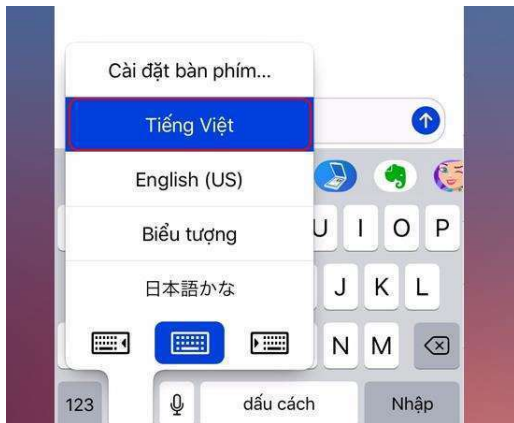

6.1.3. Bàn phím trên điện thoại và máy tính bảng iOS

Bước 1: Chọn vào biểu tượng quả cầu trên bàn phím khi vào tin nhắn.

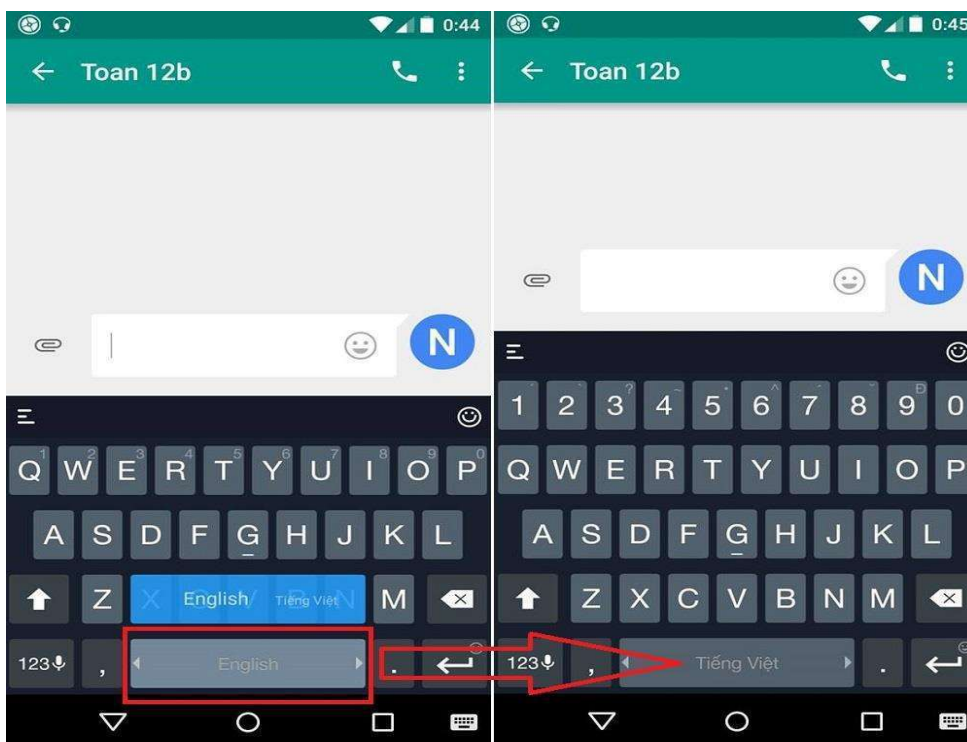

Bước 2: Chọn ngôn ngữ để nhấn tin

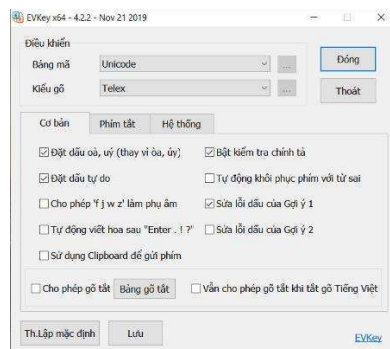
6.1.4. Bàn phím trên điện thoại và máy tính bảng Android

Giữ phím cách (Space) rồi vuốt qua phải hoặc trái đều được chọn kiểu gõ thành Tiếng Việt là được

6.2. Phần mềm hỗ trợ gõ phím tiếng Việt

6.2.1. Một số loại phần mềm miễn phí hỗ trợ

6.2.2. Kiểu gõ

Cách Thêm Dấu			
Thêm ở cuối mỗi từ			
Dấu	Kiểu TELEX	Kiểu VNI	Kiểu VIQR
sắc	s	1	~, /, '
huyền	f	2	~, -
hỏi	r	3	?
ngã	x	4	~, #
nặng	j	5	.
mũ â, ê, ô	a, o, e	6	^
móc ã, ơ, ư	w	7, 8	(, +, *
đ	d	9	d
Xóa dấu	z	0	0
Tắt Dấu	Gõ lặp, F12	Gõ lặp, F12	Ctrl+x, Dấu \, F12

6.3. Chuyển giao diện điện thoại sang tiếng Việt

6.3.1. iOS

6.3.1.1. Cài tiếng Việt cho điện thoại

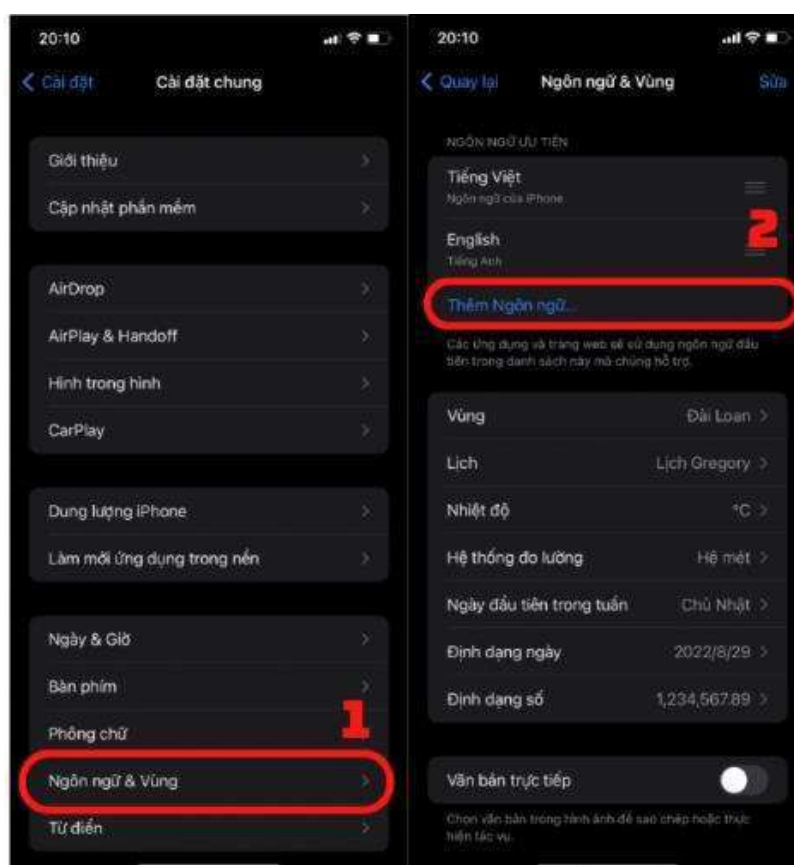
Bước 1: Vào mục Cài đặt trên điện thoại iPhone của mình, rồi chọn tiếp vào phần Cài đặt chung.

Sử dụng máy tính cơ bản

MÔ – ĐUN 1

Bước 2: Kéo xuống dưới và tìm chọn mục Ngôn ngữ & vùng. Sau đó, bạn nhấn chọn vào mục Thêm ngôn ngữ.

Bước 3: Kéo xuống dưới để tìm và chọn vào ngôn ngữ Việt Nam đang muốn thay đổi là được

6.3.1.2. Chuyển ngôn ngữ điện thoại sang tiếng Việt

Bước 1:

Mở ứng dụng Cài đặt

Bước 2:

Chạm vào Cài đặt chung

Bước 3:

Chọn Ngôn ngữ & vùng

Bước 4:

Chạm vào Thêm ngôn ngữ

Bước 5:

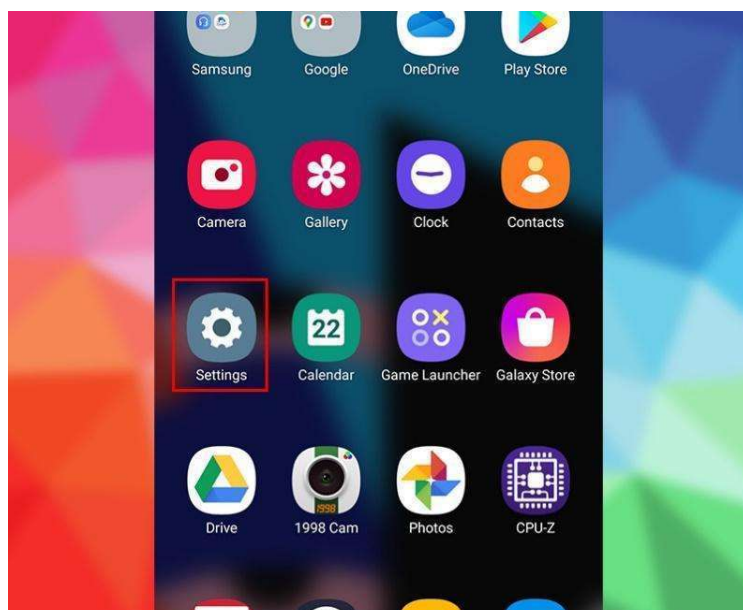
Chọn ngôn ngữ của bạn

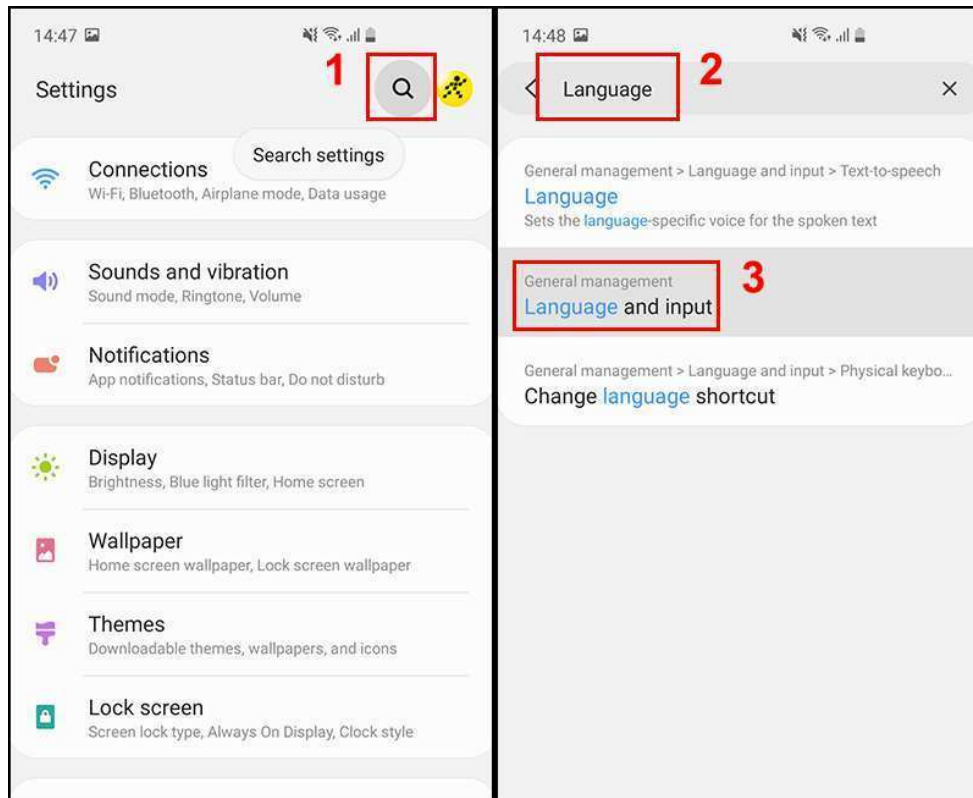
Bước 6: Chọn ngôn ngữ chính trên điện thoại. Lúc này, trên màn hình điện thoại sẽ hiển thị cảnh báo để hỏi xem bạn có chắc chắn muốn sử dụng ngôn ngữ vừa chọn làm ngôn ngữ chính hay không. Nhấn xác nhận để hoàn tất việc thay đổi ngôn ngữ.

6.3.2. Android OS

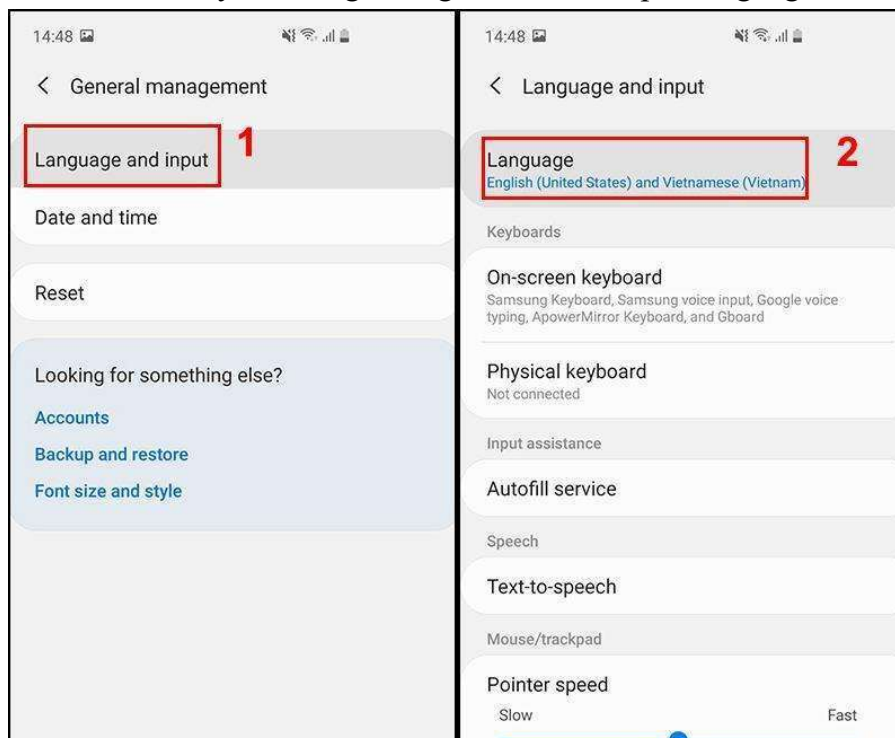
Bước 1: Truy cập ứng dụng Cài đặt (Settings)

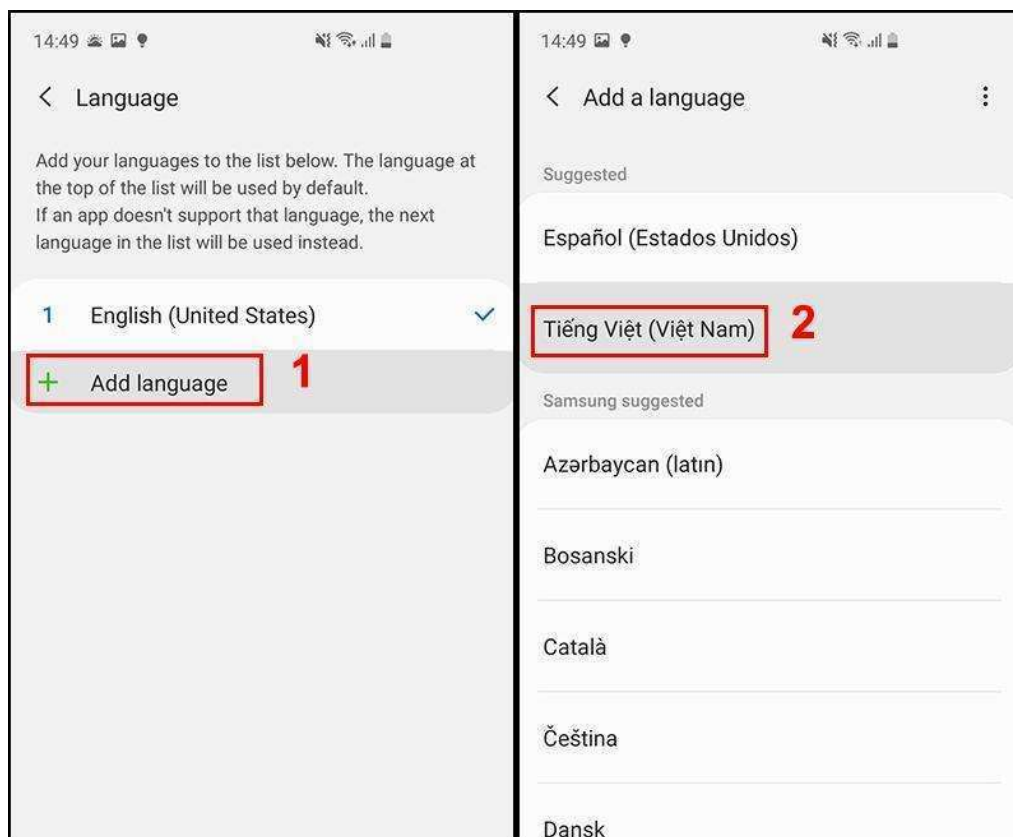
Bước 2: Sử dụng công cụ Tìm kiếm (Search settings). Nhấn vào biểu tượng Kính lúp > Gõ "Language" vào thanh tìm kiếm > Language and input.

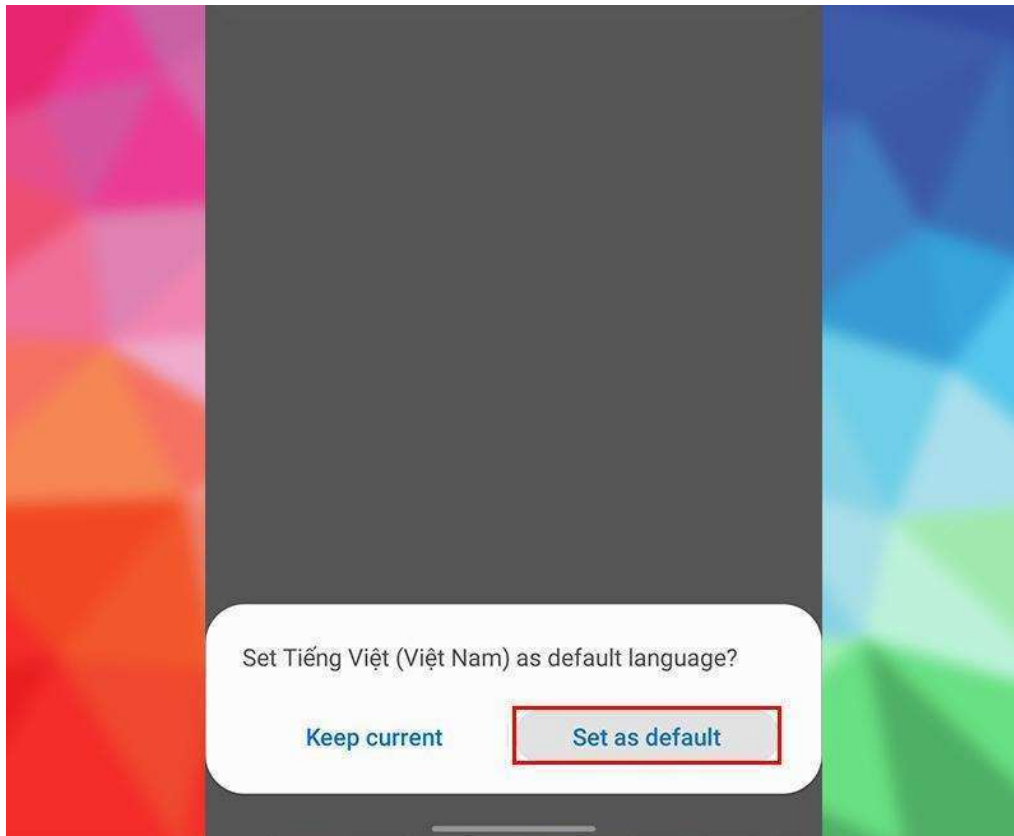
Bước 3: Thay đổi ngôn ngữ. Chọn tiếp Language and input > Language.

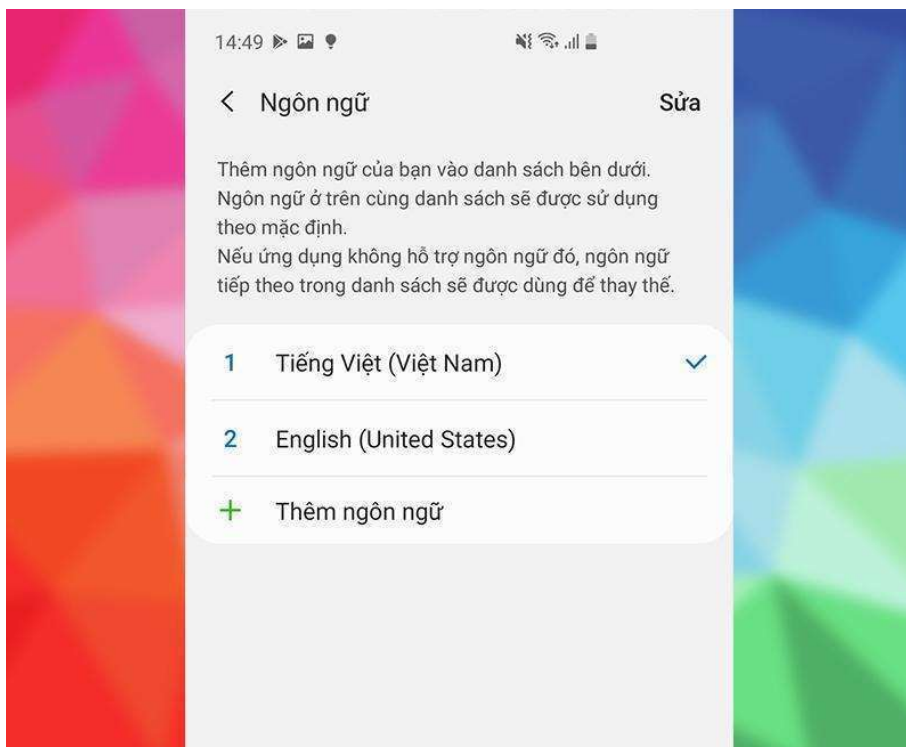
Bước 4: Chọn Add language > Chọn Tiếng Việt (Việt Nam).

Bước 5: Nhấn chọn Set as default (cài đặt như chế độ mặc định).

Bước 6: Giao diện khi hoàn thành

4. Lợi ích khi sử dụng tiếng Việt và bàn phím tiếng Việt trên các thiết bị số

- Dễ dàng truy cập thông tin trực tuyến, đọc báo, tìm kiếm kiến thức và tham gia vào cộng đồng trực tuyến;
- Giao tiếp nhanh chóng qua các ứng dụng;
- Tiết kiệm thời gian khi thực hiện các thao tác.